פוילע טאבעלע פון דער מלוכה־לאטעריע — זעה 3 זייט

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

NAJER FOLKSBLAT | פרייז 15 גראשען | היינט 10 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 39 | Łódź, Wtorek, 14 lutego 1933 r. | עלפטער יאהרגאנג | לאדז, דינסטאג, י״ח שבט תרצ״ג | № 39

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

סיים אנגענומען דעם מלוכה־בודזשעט

יודישע קאלא געשטימט געגען בודזשעט

ווארשא, 13 (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) בעכטען פארמיטאג האט דער סיים אנגעהויבען בעטראכטען דעם מלוכה׳שען פרעלי־מינאר־בודזשעט אין דער דריטער לעזונג.

צו דער זיצונג איז געקומען די רעגירונג אין פולען קאמפלעט מיט׳ן פרעמיער פריסטאר בראש. א חוץ זיי זענען געקומען צו דער זיצונג א סך העכערע מלוכה־בעאמטע פון פערשידענע מי־ניסטעריומס.

דער זאל איז פול.

די דריטע לעזונג האט זיך אנגעהויבען מיט א רעדע פון גענעראל־רעפערענט דעפ. מיעדזשינ־סקי, וועלכער האט פאלימיזירט מיט דער אפאזיציע און האט נאכאמאל בעגרינדעט דעם פארגעלעגטען בודזשעט.

דעפ. מיעדזשינסקי האט אויך פערזיכערט, אז די רעגירונג נעהמט אויף דעם קאמף, וואס די אפאזיציע האט פארגענומען און דערביי האט דער רעדנער אויפמערקזאם געמאכט, אז א אַרבייטער און פויערים־רעגירונג, מיט וועלכע די לינקע וואל־טען געוואלט פערטרעטען דעם איצטיגען סיסטעם, וואלט נאר פערערגערט די לאגע.

אין נאמען פון „קלוב נאראדאווי" האט דעפ. סטראנסקי אפגעגעבען א דעקלאראציע, אין וועלכע ער האט ערקלערט, אז זיין קלוב וועט שטימען געגען בודזשעט, ווייטער ווערט אין דער דעקלא־ראציע געמאכט א רייה פארוואורפען דער רע־גירונג און די ב.ב.־דעפוטאטען רייסען איהם אי־בער מיט צווישענרופען.

דער רעדנער שטעלט זיך אויך אפ אויף היט־לערס ערקלערונג וועגען אפנעהמען פאמערן ביי פוילען און זאגט, אז די גאנצע פוילישע געזעל־שאפט איז דעצידירט צו פערטיידיגען יעדען שפאן פון דער פוילישער ערד.

אין נאמען פון „קלוב לודאווי" ערקלערט דעפ. רוג, אז זיין קלוב וועט שטימען געגען בודזשעט.

די דעפוטאטען ניעדזיאלקאווסקי (פ.פ.ס.) און פוליאן (כ.ד.) האבען אויך ערקלערט, אז זייערע קלובען וועלען שטימען געגען בודזשעט.

דעפ. ד״ר טהאן (יודישע קאלא) האט אויך ערקלערט, אז זיין קלוב וועט שטימען געגען בו־דזשעט.

די דעפוטאטען לוצקי (אוקראינער) און יערע־מיטש (ווייס־רוס) האבען ערקלערט, אז זיי וועלען זיך אפהאלטען פון שטימען.

צום סוף האט נאכאמאל גערעדט דער גענער־ראל־רעפערענט און מען איז צוגעטרעטען צו דער אפשטימונג.

דער בודזשעט איז אנגענומען געווארען.

ערד־ציטערניש אין כינע

70,000 מענשען זענען אומגעקומען

לאנדאן, 13 (ספ. טעל.) ערשט איצט האט מען זיך דערוויסט, אז דעם 26 דעצעמבער פ. י. איז אין מיטעל־כינע פארגעקומען א ערד־ציטער־ניש, וואס האט חרוב געמאכט מעהרערע שטעט און דערפער.

70,000 מענשען זאלען זיין אומגעקומען.

פערטיידיגער פון „צענטראלעוו" גיבען אן א קאסאציע

אויפ׳ן אורטייל פון אפעלאציע־געריכט

ווארשא, 13 (טעלעפאניש פון אונזער קאר־רעספאנדענט) די פערטיידיגער פון די כע־אורטייל־טע אנפיהרער פון „צענטראלעוו" גיבען אן א קא־סאציע אין העכסטען געריכט אויפ׳ן אורטייל פון אפעלאציע־געריכט.

ווי מען גיט איבער האבען די פערטיידיגע־נעכטען אויפסניי איבערגעגעבען אין אפעלאציע־געריכט זייערע פולמאכטען, ווייל אויפ׳ן אפעלא־ציע־פראצעס האבען א טייל בעשולדיגטע בעפרייט זייערע פערטיידיגער פון זייערע פולמאכטען, אזוי, אז זיי האבען אויפגעהערט צו זיין אפיציעלע פער־טיידיגער אויפ׳ן פראצעס.

לויט דער פראצעדור איז פאר־אויסגעזעהן א טערמין פון 3 טעג אויף אנצומעלדען א קא־סאציע, נאכדעם שיקט דאס געריכט איבער די מאטיווען פון אורטייל צו די פערטיידיגער, וועלכע האבען נאך פון דעם טאג אן, א טערמין פון 7 טעג אריינצוטראגען א קאסאציע אין העכסטען געריכט.

ZAKŁADY TOMASFOSFATOWE
Sp. z ogr. odp.
Hurtownia nawozów sztucznych
Katowice, ul. Kopernika 14.
Dostarcza: tomasynę
oraz wszelkie inne nawozy sztuczne.

א הערצליכען מזל־טוב ווינשען מיר
אונזער פערוואלטונגס־מיטגליד און סעק־רעטאר
ח׳ ח. י. גאטליעב און פרוי
צום געבורט פון זיין ערשטע טאכטער
די פערוואלטונג
פון שטריקער־מייסטער־פעראיין.

אויגען־קליניק
מיט שטענדיגע בעטען פון
Dr. B. Donchin
פיעטריקאווער 90, טעל. 221-72
נעהמט אן שטענדיגע אויגען־קראנקע (צוועק אפע־ראציע א.ז.וו.), ווי אויך אמבולאטאָרישע פון 9–1
און פון 4 ביז 7.30 אוועגד.

Café „Atlantic"
Łódź, 48 Piotrkowska 48, tel. 162-11
מיט׳ן היינטיגען טאג אן
טרעט אויף אין אונזער לאקאל דער בעקאנטער פון די לאדזער רעווי־טעאטערס
Oleś Gronowski
וועלכער וועט אויפטרעטען אין זיין הומאריסטישען פראגראם, וואס בעשטעהט פון די נייעסטע לידלעך און סקעטשען און ווילען דאס ג׳ פובליקום.
נארמאלע פרייזען! נארמאלע פרייזען!

כשר | כשר
היינט, דינסטאג, 5 א זייגער נאכמיטאג
קומט פאר די פייערליכע ע ר ע פ נ ו נ ג פון ערשטקלאסיג איינגעארדנעטען
לויט׳ן אייראפעאישען סטיל
באר „מאנאפאל"
28 זשעלאזנא 28
אונטער דער לייטונג פון בעוואוסטען ערשטקלאסיגען אייראפע־אישען פאכמאן אין דער קולינאר־קונסט מאקס ווינאדני.
צוליב׳ן גרויסן קריזיס ווערט ארויסגעגעבען מיטאגען פון 4 שפייזען און געפליגעל 125 זל.
פון 3 שפייזען 75 גר.
אוועגדברויטען 75 גר. פריהשטיק פון 3 שפייזען 60 גר.
בעדינונג פריי! סאלידע בעהאנדלונג! קומט און איבערצייגט אייך!
כשר | כשר

יובילעי־קאמיטעט לכבוד פראפ. י. פיוווישיס אין לאדז.
זאל פילהארמאניע (נארוטאוויטש 20)
זונטאג, דעם 19 פעברואר 1933, 8.45 אוועגד קומט פאר א פייערליכע
יובילעי־קאנצערט־אקאדעמיע
לכבוד פראפ. י. פיוווישיס
צום 20־יעהריגען יובל פון זיין מוזיקאלישע טעטיגקייט און 10־יעהריגע ארבייט אין לאדז.
— אין — פראגראם
I. אקאדעמיע, דערעפנונג – רעד. לאזאר פוקס, בעגריסונגען.
II. קלאסישע מוזיק – פראגמענטען פון הענדלס ארטאריום „יהודה המכבי" און מענדעלסאנס 42 פסאלם אויסגעפיהרט פון „שיר־כאר", לאדזער פילהארמ. ארקעסטער, סאפראן סאלא – פרל. ס. קראפיווניק. III. יודישע פאלקסלידער ארראנזשירט פון י ו ב י ל א ר אויסגעפיהרט פון „שיר"־כאר.
ביים קלאוויר: פרל. ל. לאקס.
בילעטען פון 75 גר. ביז 3.50 צו בעקומען אין פילהארמאניע.

נעכטען מאנטאג אינדערפריה איז געשטארבען

חיה גארפינקעל

אין עלטער פון 69 יאהר

די לויה קומט פאר היינט, דינסטאג, ד. 14 פעברואר 1933, 2.30 נאכמיטאג פון טהרה־הויז אויפ׳ן בית־עולם.

די משפחה.

פאר גאלד, בריליאנטען, ביזשוטעריע און לאמבארד־קוויטעס צאהלט די העכסטע פרייזען
איזידאר פיאלקא
פיעטריקאווער 7. 5203

ענדערונגען אין דער רעגירונג

מיניסטער בעק וועט ווערען פרעמיער און דעפ. מיעדזינסקי וועט ווערען פינאנץ-מיניסטער

וו א ר ש א, 13 (טעלעפאניש)

אין די סיים-קולוארען האט מען נעכטען ווידער אמאל לעבהאפט קאמענטירט די קלאנגען וועגען ענדערונגען אין קאבינעט. אין צוזאמענהאנג דערמיט, וואס דער סיים ענדיגט בקרוב די סעסיע נאכדעם ווי דער בודזשעט איז אנגענומען געווארען אין דער דריטער לעזונג.

עס בעשטעטיגען זיך די ידיעות, אז בראש פון דער רעגירונג וועט געשטעלט ווערען מיניסטער בעק, וועלכער וועט אויך דערהאלטען דעם פארטפעל פון אויסערן-מיניסטעריום.

אנ'ענדערונג וועט אויך פארקומען אין פינאנץ-מיניסטעריום. דער איצטיגער פינאנץ-מיניסטער זאוואדזקי און דער וויצע-פינאנץ-מיניסטער וועלען פערלאזען זייערע אמטען.

אלס פינאנץ-מיניסטער וועט גערופען ווערען דעפ. מיעדזשינסקי, דער גענעראל-רעפערענט פון בודזשעט אין סיים.“

די דאזיגע ענדערונג אין דער רעגירונג וועט פארקומען אין אנהויב פון חודש מערץ.

די יאפאנישע ארמעע אין מאנדזשוריען

לאנדאן, 13 (ספ. טעל.) די יאפאנישע ארמיי אין מאנדזשוריע זאל ביזן סוף מערץ פערגרעסערט ווערען ביז 57 טויזענד זעלנער. ביז איצט איז געווען 40 טויזענד זעלנער.

יאפאן איז גרייט ארויסצוטרעטען פון דער פעלקער-ליגע

טאקיא, 13 (ספ. טעל.) נעכטען האט יאפאן געוואלט געבען א תשובה דער פעלקער-ליגע, בנוגע דעם יאפאניש-כינעזישען קאנפליקט.

די תשובה זאל זיין א קאטעגאריש-נעגאטיווע. איינער פון די מאסגעבענדסטע פאליטישע פערזענליכקייטען האט ערקלערט, אז יאפאן איז שוין דעצידירט ארויסצוטרעטען פון דער פעלקער-ליגע.

וועגען אפשאפען די מיליטערישע אוויאטיק

לאנדאן, 13 (ספ. טעל.) שרייבענדיג וועגען ענטוואפנונג, ווייזט „טיימס“ אן, אז מען מוז אפשאפען די מיליטערישע אוויאטיק.

כוליגאנישע קוזיסטען האבען נאר „געשטערט די עפענטליכע רוה“

אזא פסק-דין האט ארויסגעגעבען דאס רומענישע שנעל-געריכט

בוקארעשט, 13 (יט"א טעלעגראפיש).

דאס שנעל-געריכט, וואס האט בעטראכט די אנקלאגע געגען די כוליגאנישע קוזיסטען, וואס האבען זיך בעטייליגט אין די אנטיסעמיטישע עקסצעסען אין שטעטעל בענדורי, האט פעסטגעשטעלט, אז די אנגעקלאגטע האבען נאר געשטערט די עפענטליכע רוה, און דערום ארויסגעטראגען א מילדען אורטייל, לויט וועלכען איינער איז פאר'משפט געווארען אויף 40 טעג ארעסט. 2 צו 30 און 4 צו 20 טעג ארעסט.

שטרענגע קאנטראלע אויף דער דייטש-עסטרייכישער גרעניץ

רעווידירן די יודן וואס אנטלויפן מאסענווייז פון דייטשלאנד

וויען, 13 (יט"א טעלעגראפיש).

די ציימונגען פערעפענטליכען א ידיעה, אז די עסטרייכישע רעגירונג האט פעראררענט דער פאליציי, שטרענג צו קאנטראלירען די דייטש-עסטרייכישע גרעניץ, די באהנען און וועגען.

די פעראררנונג איז ארויסגעגעבען געווארען צוליב דעם, וואס פון דייטשלאנד פאהרען ארויס מאסען יודען קיין עסטרייך. די פרעסע פאדערט צו קאנטראלירען זייערע דאקומענטען און צי זיי האבען די נויטיגע וויזעס קיין עסטרייך.

דאס לעבען אין ארץ-ישראל

(לעצטע ידיעות פון דער יודישער טעלעגראף-אגענטור)

דער פאן-אראבישער קאנגרעס אין באגדאד

ירושלים. דא איז פארגעקומען א בעראטונג פון א רייהע פיהרענדע אראבישע פערזענליכקייטען, אויף וועלכער עס איז געקומען צו א פערשטענדיגונג, דאס דער פאן-אראבישער קאנגרעס זאל פארקומען אין באגדאד אומגעפעהר אין א חודש ארום.

„פעלעסטין“ פערזיכערט, דאס דער קאנגרעס וועט בעהאנדלען רייך-פאליטישע פראבלעמען און וועט זיך בעמיהען איינצושטעלען בעציהונגען צווישען פערשידענע אראבישע פעלקער און וועט נישט דינען די אינטערעסען פון א וועלכען עס איז קעניגליכען הויף.

סעקרעטאר פון אנ'אראבישע ציימונג נישט אריינגעלאזט צוריק קיין ארץ-ישראל

ירושלים. דער ארויסגעבער פון דער אראבישער ציימונג „אל איסלאמיא“ האט בעקומען א דעפעשע פון סעקרעטאר פון דער ציימונג אלי באסר אל דין, וועלכער געפינט זיך איצט אין ביירוט, דאס דער ענגלישער קאנסול האט זיך אנטזאגט איהם צו געבען א צוריקפאהר-וויזע קיין ארץ-ישראל. „אל איסלאמיא“ דרוקט אויס אין צוזאמענהאנג דערמיט א בעשולדיגונג געגען דער רעגירונג, דאס זי פיהרט אנ'אנטי-מוזולמענישע קאמפאניע.

אויסגעמיטען א בעקער-שטרייק אין תל-אביב

תל-אביב. נאך לענגערע פערהאנדלונגען איז דערגרייכט געווארען א פערשטענדיגונג צווישען די בעקעריי-אייגענטימער און בעקער-ארבייטער אין תל-אביב. די בעקער-אייגענטימער האבען איינגעשטימט אפצוהיטען דעם 8-שטונדיגען ארבייטס-טאג, דאגעגען האבען די ארבייטער איינגעשטימט אויף א רעדוקציע פון פיר בעקער-ארבייטער.

—=):O:(=—

מען זאל נאר ארבייטען 30 שעה אין וואך

לאנדאן, 13 (ספ. טעל.) אמעריקאנער ארבייטס-פעדעראציע האט פערעפענטליכט א סטאטיסטיק, וואס בעווייזט, אז אין אמעריקע וואקסט די ארבייטסלאזיגקייט. אין יאנואר האט די צאהל ארבייטסלאזע דערגרייכט 12 מיליאן.

די פעדעראציע פאדערט איינצופיהרען אין אמעריקע 30 שעה ארבייט אין וואך. אזוי ארום וועט די ארבייטסלאזיגקייט זיך פערקלענערען מיט 7 מיליאן.

וויטערדיגע בלוטיגע פארטיי-קאמפען אין דייטשלאנד

בערלין, 13 (ספ. טעל.)

אין משך פון זונטאגדיגען טאג זענען פארגעקומען אין גאנץ דייטשלאנד וויטערדיגע בלוטיגע צוזאמענשטויסען צווישען היטלעריסטען, קאמוניסטען און סאציאליסטען.

פערהאנען א סך פערוואונדעטע און אויך טויטע.

אפגעשטעלט אויף 3 טעג אלע סאציאליסטישע ציימונגען אין דייטשלאנד

בערלין, 13 (ספ טעל.)

אלע סאציאל-דעמאקראטישע ציימונגען אין דייטשלאנד, זענען אפגעשטעלט געווארען אויף 3 טעג, צוליב'ן אפדרוקען דעם וואהל-אויפרוף פון די סאציאל-דעמאקראטען.

עס זענען אפגעשטעלט געווארען 28 ציימונגען.

יודישער שריפטשטעלער בעקומען דעם היי-יעהריגען איטאליענישען פרייז פאר ליטעראטור

רוים (יט"א) דער היי-יעהריגער פרייז פאר בעסטען ליטעראַרישען ווערק אין איטאליע „פרעמיא פראקטשיא“ איז אנערקענט געווארען דעם יונגען יודיש-איטאליענישען שריפטשטעלער ארטורא לאריא.

ארטורא לאריא האט איצט ארויסגעגעבען נאר דריי בענדער נאוועלען, אין וועלכע ער ווייזט זיך ארויס אלס שריפטשטעלער פון גרויסען פערעהם און פון טיפען קינסטלערישען געשמאק. די אפיציעלע רוימער ציימונג „לא טריבונא“ פערעפענטליכט אין איהר ליטעראַרישען טייל א לאנגען ליטער-ארטיקעל, אין וועלכען עס ווערט שטארק געלויבט דער אריגינעלער און פילאזאפישער טאלענט פון דעם זעהר יונגען ארטורא לאריא.

רעומאטיזם און פאדאגרע

ברעכן אין די ביינער און געלענקען ווערן דורך טאגאל בעקעמפט. אין אייגענעם אינטערעס פרובט דעריבער נאך היינט אויס, פארלאנגט אבער נור די אריגינאלע טאגאל-טאבלעטקעס. צו בעקומען אין אלע אפטייקן.

טאגאל

בילדער פון דער מורא'דיגער אויפרייס-קאטאסטראפע אין נוינקירכען

רעכטס: א בילד פון די פערניכטעטע פאבריקען

לינקס: חורבה פון אנ'ארבייטער-הייזעל

אקציע געגען אנטיסעמיטיזם

גרייטען יודישע ארבייטער-ארגאניזאציעס אין ענגלאנד

לאנדאן (יט"א) לויטן בעשלוס פון דער קאנפערענץ פון יודישע ארבייטער-פאראיינען אין ענגלאנד, וואס איז אנגענומען געווארען אין דעצעמבער פ. י. איז אויף דעם 19. פעברואר צונויפגערופען געווארען קיין לאנדאן א קאנפערענץ פון יודישע ארגאניזאציעס, וואס זאל בעהאנדלען וועלכע אקציע קען אונטערגענומען ווערען, כדי צו בעקעמפען דעם אלץ-שטייגענדען אנטיסעמיטיזם אין די לענדער פון צענטראל און מזרח-אייראפע.

דייטשלאנד איז ברעז פון וואהל-קאמף

בערלין, 13 (ספ. טעל)

דער בעריהמטער דייטשער שריפטשטעלער היינריך מאן האט אונטערשריבען אן אויפרוף בעוועגענדע צו די סאציאל-דעמאקראטען און קאמוניסטען זיי זאלען שאפען א געמיינזאמען ארבייטס-פראנט צו די רייכסטאג-וואהלען.

די רעכטע פרעסע אטאקירט צוליב דעם זעהר שארף דעם שריפטשטעלער מאן.

בערלין, 13 (ספ. טעל.)

גענעראל מאקענזען האט זיך אפגעזאגט ארויסצושטעלען זיין קאנדידאטור אויף דעפוטאט צום רייכסטאג, אויף דער ליסטע פון רויט-שווארץ-ווייס-בלאק.

היטלער איז נישט אזוי ווייט געפעהרליך ווי הוגענבערג

ערקלערונג פון ווירטעמבערגישער צענטרום-פארטיי

בערלין, 13 (ספ. טעל.)

אויפ'ן צוזאמענפאהר פון דער ווירטעמבערגישער צענטרום-פארטיי, האט דער ווירטעמבערגישער פרעמיער באלץ ערקלערט וועגען דער בעציהונג פון צענטער צו דער רעגירונג, אז מיט היטלערן וואלט מען זיך שוין געקאנט פערשטענדיגען, נאר מיט הוגענבערג'ן נישט. עס האנדעלט זיך וועגען לעזען פראגען, וואס מען קאן זיי פערגלייכען מיט דער קריגס-צייט און מיר ווילען נישט פערשפילען צום צווייטען מאל די מלחמה.

דער דייטשער מלוכה-דעפיציט

בערלין, 13 (ספ. טעל.)

אויף א פרעסע-קאנפערענץ האט דער געהיים-ראט קוואץ ערקלעהרט, אז דער דייטשער מלוכה-דעפיציט דערגרייכט איצט 3 מיט א האלבען מיליארד מארק.

רעוויזיאניסטישע בעוועגונג אויפן שיידוועג

וואס וועט בעשליסען דער פארטיי-ראט פון רעוויזיאניסטישען וועלט-פערבאנד אין קאטאוויץ

לאנדאן, (יט"א) דער פארטיי-ראט פון רעוויזיאניסטישען וועלט-פערבאנד, וואס וועט אפהאלטען זיינע בעראטונגען אין קאטאוויץ דעם 5. און 6. מערץ ה. י. איז גערופען געווארען, כדי אנצונעהמען א ריהע ענטשיידענדע בעשלוסען וועגען דער שטעלונג פון דער רעוויזיאניסטישער בעוועגונג. זעגען דער וויכטיגקייט פון דער סעסיע קען מען דריגגען דערפון, דאס די וואהלען צום פארטיי-ראט זענען אין אלע לענדער דורכגעפיהרט געווארען דאסמאל אויף ספעציעלע קאנפערענצען אדער פלענאר-פערזאמלונגען פון אלע רעוויזיאניסטען.

די צוויי הויפט-פראבלעמען, וועגען וועלכע עס וועט מוזען ענטשיידען דער פארטיי-ראט וועלען זיין: דאס איבערפיהרען דעם זיץ-ארט פון דער רעוויזיאניסטישער עקזעקוטיווע פון לאנדאן און פאריז קיין זשענעווע און די פראגע, צי וועלען זיך די רעוויזיאניסטען בעטייליגען אין 18-טען ציוניסטישען קאנגרעס. פון ענטפער אויף די דאזיגע צוויי פראגען איז אפהענגיג די צוקונפט פון דער זעלבסטשטענדיגער רעוויזיאניסטישער טעטיגקייט אויף דעם פאליטישען, ווירטשאפטליכען און סאציאלען געביט, ווי אויך די פראגע פון פריאריטעט פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אדער פון דעם רעוויזיאניסטישען פערבאנד בנוגע דער ארגאניזאציאנס-דיסציפלין פון די רעוויזיאניסטישע שקל-צאהלער. די דאזיגע פראגען זענען נישט ארויסגעשוואומען, ווי עס ווערט אונטערגעשטראכען, אין צוזאמענהאנג מיט'ן לעצטען אורטייל פון ציוניסטישען קאנגרעס-געריכט, נאר זיי שטעהען אין פערבינדונג מיט די מיינונגס-פערשיעדענהייטען צווישען די רעוויזיאניסטישע פיהרער בנוגע דער מעגליכקייט אדער אוממעגליכקייט צו ערָאבערען די ציוניסטישע וועלט-ארגאניזאציע און בעפרייען די יודישע אגענץ פון פאליטישער פערבינדונג מיט נישט ציוניסטען.

עס איז נישט אויסגעשלאסען, דאס בעת די קאטאוויצער בעראטונגען וועט די ענטשיידונג אפגעלעגט ווערען. אין גוט-אינפארמירטע רעוויזיאניסטישע קרייזען זעהט מען פאר, דאס עס וועט [illegible] קומען צו א נייעם קאמפראמיס צווישען די ציוניסטישע ריכטונגען, וועלכע עס רעפרעזענטירען זשאבאטינסקי און מאיר גראסמאן, כדי איינצוהאלטען די גאנצקייט פון דער רעוויזיאניסטישער בעוועגונג און אויסצומיידען א שפאלטונג. דער קאטאוויצער פארטיי-ראט וועט אפשטעלען די איצטיגע כוחות-פערהעלטענישען אין דער רעוויזיאניסטישער בעוועגונג פון די ריכטונגען, וועלכע שטיצען פון איין זייט זשאבאטינסקין און פון דער צווייטער זייט גראסמאנען, שטריקערן און ליכטהיימען. עס וועט זיך אויך ארויסווייזען, צי וועט זיך בעטייליגען אין דער וואהל-קאמפאניע צום ציוניסטישען קאנגרעס דער ברית-טרומפעלדאר אדער ער וועט זיך שטעלען אויף דעם שטאנדפונקט פון זשאבאטינסקי, דאס דער נעכסטער ציוניסטישער קאנגרעס שטעלט מיט זיך נישט פאר קיין אינטערעס פארן רעוויזיאניסטישען וועלט-פערבאנד, וועלכער איז פראקלאמירט געווארען אויף דער ווינער וועלט-קאנפערענץ אלס דער ווירקליכער נאכפאלגער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, וואס איז געשאפען געווארען דורך ד"ר הערצל. אויב ברית-טרומפעלדאר וועט זיך שטעלען אויף זשאבאטינסקיס שטאנדפונקט פון נישט בעטייליגען זיך אין די קאנגרעס-וואהלען, וועלען די רעוויזיאניסטישע שקל-צאהלער נישט האבען קיין גרויסע שאנסען בעת די וואהלען צום 18-טען קאנגרעס.

אויף א פריוואטער קאנפערענץ [illegible] א פען די רעוויזיאניסטען קויפען דעם שקל אדער נישט, האט וול. זשאבאטינסקי געגעבען א נישט-קלארען ענטפער. ער האט נערבעזען אפצעזואריטען מיטן קויפען דעם שקל ביז נאך דער קאטאוויצער קאנפערענץ. געוויסע רעוויזיאניסטען האבען אינטערפרעטירט דעם ענטפער אין דעם זין, דאס זשאבאטינסקי ערווארט, אז דער פארטיי-ראט וועט זיך ארויסזאגען געגען קויפען דעם שקל. אנדערע ווידער האלטען דאס זשאבאטינסקי האט זיך איבערגעלאזט אן אפענע טיר צו פרישע פערהאנדלונגען אין קאטאוויץ, וואס זאלען פיהרען צום אויסטייל אין דער גאנצער פעראייניגטער רעוויזיאניסטישער בעוועגונג אונטער געוויסע בעדינגונגען אין דער וואהל-קאמפאניע פון ציוניסטישען קאנגרעס.

עס געהען ארום קלאנגען וועגען וויכטיגע ענדערונגען, וואס זאלען צושטאנד קומען אין קאטאוויץ בנוגע דעם צוזאמענשטעל פון דער רעוויזיאניסטישער עקזעקוטיווע, אין וועלכער עס זאלען אריין אלס מיטגלידער נישט שקל-צאהלער. אין דער איצטיגער רעוויזיאניסטישער עקזעקוטיווע איז וול. זשאבאטינסקי דער איינציגער נישט-שקל-צאהלער. עס ווערט ערווארט א שארפער קאנפליקט ארום דער פראגע אין קאטאוויץ.

דאס גרעסטע געווינס פון 4-טען ציהונגס-טאג פון דער 4-טער קלאס

15.000 זל. אויף נומער 143673

ווי אויך 5000 זל. אויף № 15015

זענען נעכטען ווידער געפאלען אין אונזער קאלעקטור!

די גליקליכסטע און גרעסטע אין לאדזער וואיעוואדזשאפט קאלעקטור

ס. יאטקא,

פיעטריקאווער 22
פיעטריקאווער 66
פאביאניץ, פל.דאמבר.3.

50% טילערער צאהל איך פאר בריליאנטען, גאלד, זילבער, פערל, גאלדענע ציין, און לאמבארדאווע קוויטס.
M. H. LISSAK, 5 Piotrkowska 5

Dr. Wajnberg

ספעצ. פון לונגען- הארץ- און סקלעראז-קראנקה
ציגעל-גאס 11. טעל. 126-02
נעמט אן פון 9-10 פריה, 3-4 און 8-9 אווענד.

קלאנג-קינא-טעאטער
ZACHĘTA
26 זגערזשער 26
היינט און פאלג. טעג!
פרעכטיגע פרעמיערע!
אלץ טאנצט און זינגט!
ס'ווערט דעמאנסטרירט דאס גלענצענדע פילם-מייסטערווערק א. נ.
„דער קאנגרעס טאנצט"
אין די הויפט-ראלען:
LILJANA HARVEY
HENRY GARAT
אויסערן פראגראם: קלאנג-צוגאבע.
אנהויב פון די סעאנסען טעגליך 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג 12 א זייגער בייטאג.

ציהונג פון מלוכה-לאטעריע

4-טע קלאס, 4-טער טאג

15.000 zł. na n-ry: 67362 143673.

5.000 zł. na n-ry: 15015 28179 28640 138559 139986.

2.000 zł. na n-ry: 64908 66781 98589 125908 130463 133911 134825.

1.000 zł. na n-ry: 3412 69735 124043 129500 138466.

500 zł. na n-ry: 62 4471 5518 8458 9997 24490 48807 65097 667515 92471 99896 100121 130080 139682.

400 zł. na n-ry: 100261 26847 46345 47249 52768 53381 61374 65950 62617 79855 108242 127842 130921 137147 141659 145200 146478 147546.

300 zł. na n-ry: 4028 239 6282 7477 10070 11225 636 14853 15920 16095 17484 21108 24566 27719 29384 30321 817 32999 34418 691 45786 36227 38857 48510 45839 47017 52320 56308 58891 64682 790 66524 66108 70065 71861 72813 80068 81234 83897 86950 90467 91467 91987 95665 101236 542 817 102410 106384 107577 1100068 111305 861 113505 117072 120513 122305 123984 127040 131261 132380 134506 556 135820 136222 137387 418 441 145059 122.

Premje (zł. 100.000 premij podzielonych zostanie pomiędzy ponownie wygrywające losy w zależności od ilości tychże. Wysokość poszczególnych premij ustalona zostanie po ciągnieniu IV-ej klasy).

397 601 1677 8341 10654 11644 850 932 12203 332 14187 719 16184 16927 18546 21410 448 23098 108 705 24258 566 25124 28179 30752 32392 33266 37752 824 28067 148 310 39140 45322 45597 47208 48006 49371 51242 52128 763 54035 961 55212 56308 859 57595 62654 63314 71. 64836 898 67268 68108 72310 775 73167 564 74292 75246 260 802 80964 81171 234 83516 85573 86084 550 87014 88263 89004 78 539 744 90467 599 92227 93568 94019 125 96251 564 974 98346 696 99118 613 100445 737 103352 103961 105229 302 106319 107022 567 788 864 108242 109076 110068 820 111305 861 125518 113706 114026 798 15975 117745 118582 120510 132514 970 124577 829 125144 25278 846 26072 570 127282 357 131030 930 133911 134506 136222 467 138758 141266 143530 146471 146744 147487 904.

Po 250 zł. na N-ry:

145 318 56 793 10035 119 226 33 471 782 2145 289 512 748 3336 82 538 72 685 91 802 4208 545 60 701 5007 160 412 925 50 71 6003 283 354 503 19 7088 246 503 8029 33 36 309 86 532 837 931 38 9143 273 95 383 553 69 849.

10387 627 85 725 11088 200 458 634 777 1224 64 314 827 13031 41 96 518 874 14081 161 379 580 15043 46 282 606 740 16188 227 375 488 921 17000 113 389 829 928 18099 139 295 353 428 723 936 46 19254 479 95 837.

10387 627 35 725 11078 200 458 634 777 12224 64 314 827 13031 41 56 518 874 14081 161 379 580 15043 46 282 606 740 16188 227 375 488 921 17000 113 389 829 928 18099 139 295 353 428 723 936 46 19254 479 95 837.

20744 21139 85 558 744 65 22105 457 562 608 33 53 800 47 23008 11 73 396 474 529 663 24024 71 199 202 28 709 824 971 25105 13 541 650 922 45 26084 85 587 99 920 27262 98 456 28036 109 563 621 76 718 973 29136 88 580 728 42 856 997.

30124 233 715 31027 203 48 350 436 610 735 842 937 32136 83 318 413 509 87 33384 504 726 34099 131 535 692 893 35068 115 249 71 584 725 901 36302 978 37016 504 74 734 52 824 38116 585 602 892 972 39243 924.

40477 511 692 744 41517 734 44 860 908 39 81 42036 374 43153 277 94 393 595 714 955 58 44042 421 638 713 816 45144 405 560 970 46170 92 2300 413 45 527 30 47 327 32 665 71 75 48004 160 75 289 418 520 91 49007 16 158 342 417 661 83 785 976.

50088 132 87 465 77 712 822 971 51077 210 84 477 578 771 52089 126 217 416 882 53089 187 258 319 22 94 562 863 54243 66 436 37 592 777 898 910 55104 56055 64 178 315 56 453 537 784 57003 48 104 24 531 951 58368 520 68 830 59091 149 229 473 585 789 834.

60026 143 222 744 812 46 977 61035 313 449 47 63 662 742 984 62170 281 443 624 62 75 818 63511 56 660 80 90 752 852 64099 427 601 90 65048 116 287 622 49 87 723 66020 35 43 582 67135 91 284 376 603 913 26 68067 70 118 333 75 503 713 855 70 995 69031 144 210 367 516 718 840 987.

70008 311 42 450 690 708 99 902 71012 116 240 54 88 339 414 35 512 61 82 72123 74 238 307 714 891 73090 356 463 562 693 766 832 74520 601 13 719 39 47 844 89 75232 598 739 76162 209 80 370 752 824 50 58 77139 40 68 597 766 801 39 924 63 78040 381 94 514 683 838 944 79163 691 951 94.

80075 218 58 356 410 21 51 543 603 83 84 94 865 81563 722 39 829 52 56 82147 268 80 517 49 600 706 44 973 83064 166 86 211 14 308 [illegible] 81 658 711 84029 30 233 91 323 80 626 738 [illegible]09 85069 241 48 452 543 692 98 746 77 813 86191 229 73 350 553 59 87061 250 782 866 970 88003 475 546 676 89 844 89006 36 114 61 547.

90059 437 69 626 709 878 926 91272 608 40 717 92001 326 56 87 824 72 094 22 98114 53298 465 87 881 94160 81 632 764 829 72 93 991 95063 122 242 51 377 419 548 714 940 56 96001 144 491 625 68 911 97110 91 330 88 473 945 98009 39 81 166 472 824 99059 536.

100062 257 478 667 85 728 64 906 15 97 101087 137 93 575 729 34 860 102130 62 451 81 646 728 62 103480 92 525 655 916 104162 765 819 60 105020 308 426 675 821 60 106200 401 511 712 867 107381 90 631 89 739 823 63 108414 605 98 787 992 109078 88 236 346 452 59 552 622 710 870 974.

110100 33 86 259 353 538 779 907 111024 310 99 494 582 605 770 75 915 112271 370 687 701 69 859 68 113020 759 960 114097 147 474 796 845 48 115064 362 563 606 45 570 855 66 919 116142 58 206 438 88 511 18 667 720 117023 25 240 44 713 48 118010 150 360 78 677 119133 564 704 14.

120139 270 390 483 763 824 121235 325 87 560 672 855 906 122095 152 226 82 323 534 856 907 123028 177 565 124032 321 415 575 77 642 908 125053 125 364 412 23 654 818 90 126218 340 427 56 517 661 772 808 998 127001 73 214 502 25 90 95 844 128250 362 408 19 23 83 558 63 818 47 94 942 94 129068 112 28 76 225 698 702 24 863 967.

130131 83 373 518 40 849 131168 223 310 82 480 550 607 64 67 852 903 132003 216 25 39 700 96 133005 96 177 313 507 699 966 72 134185 450 578 61 135062 254 397 482 609 66 988 136044 176 93 424 67 513 27 648 728 137098 119 220 98 99 318 585 892 138078 93 402 694 792 139038 450 97 678 81 748 64 99 867.

140082 341 77 511 19 37 672 786 882 962 141097 101371 588 686 711 77 142108 90 49 499 725 925 143010 569 855 937 86 144095 567 145336 81 519 647 947 146033 179 200 513 725 99 810 940 91 147062 213 20

לאדז
14 פעברואר 1933

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז
14 פעברואר 1933

א רעקארד
אויפ'ן געביט פון קריזיס

פוילען האט געשלאגען א וועלט-רעקארד. פוילען געפינט זיך אויפ'ן ערשטען ארט אין ל[illegible]ען צעטעל פון די קליינע און גרויסע מלוכות אין דער וועלט. די ערשטע צווישען די, וואס זענען רואינירט געווארען פון קריזיס.

לויט דער סטאטיסטיק, וואס איז לעצטענס פערעפענטליכט געווארען, בעטרעפט דאס דורכשניטליכע פאלען פון דער וועלט-פראדוקציע (נישט רעכענענדיג סאוויעט-רוסלאנד) פאר'ן יאהר 1932 אנ'ערך 38 פראצענט אין פערגלייך מיט דער העכסטער מדרגה פון ווירטשאפטליכער ענטוויקלונג, וואס איז דערגרייכט געווארען אין יאהר 1928, דעם יאהר פון דער בעסטער ווירטשאפטליכער קאניונקטור. צווישען די מלוכות, וואו דאס פאלען פון דער פראדוקציע איז קלענער פאר דעם דערמאנטען דורכשניט, געפינען זיך צווישען אנדערע, פראנקרייך, עסטרייך, בעלגיען, איטאליען (דא איז די פראדוקציע געפאלען אויף אנ'ערך פערציג פראצענט) ענגלאנד (16 פראצענט).

די צווייטע גרופע בעשטעהט פון לענדער, וואו די פראדוקציע איז געפאלען מעהר ווי אויפ'ן אנגעוויזענעם דורכשניט פון 38 פראצענט. דא פערנעהמט דאס ערשטע ארט פוילען, וואו די פראדוקציע, ווייזט זיך ארויס, איז געפאלען אויף כמעט פופציג פראצענט. דאן ערשט קומען די צומייסטענס אינדוסטריאליזירטע לענדער, ווי די פעראייניגטע שטאטען פון צפון-אמעריקע (געפאלען אויף 46,7 פראצענט) און דייטשלאנד (געפאלען אויף 43,6 פראצענט) ענדליך דארף מען דערמאנען קאנאדע, וואו די פראדוקציע איז געפאלען אויף 41 פראצענט.

לאמיר פערגלייכען די פראדוקציע פון פאריגען יאהר מיט דער פארמלחמהדיגער פון יאהר 1913. די פראדוקציע פון דער גאנצער וועלט אהן רוסלאנד איז געפאלען אויף אכט פראצענט, דאס הייסט, אז מיר זענען צוגאנגען צוריק אויף א צוואנציג-דרייסיג יאהר. אויב מען זאל בעהמען אין אכט דעם וואוקס פון דער בעפעלקערונג אין משך פון אט דער צייט, דאן וואלט דאס פאלען פון דער פראדוקציע אויסגעמאכט נאך מעהר.

אבער עס זענען פאראן לענדער, וועלכע האבען בעדייטענד איבערגעשטיגען די דאזיגע דורכשניטליכע ציפער אין פאלען פון דער פראדוקציע. צו זיי געהערט דייטשלאנד, וועלכע פראדוצירט איצט בלויז זעכציג פראצענט פון פאר דעם קריג. צו זיי געהערט אויך אויפ'ן ערשטען ארט, פוילען, וואו די פראדוקציע איז אין פערגלייך מיט פאר'ן קריג געפאלען אויף 47 פראצענט. מיט אנדערע ווערטער אונזער ווירטשאפט האט זיך אין פערגלייך מיט דעם דורכשניט פערקלענערט מעהר ווי פינפמאל אזוי פיל. מיר לויפען שנעלער פאר אלע בארג אראפ.

בלויז צוויי מלוכות אין דער וועלט ווייזען ארויס א קאלאסאלען וואוקס פון דער פראדוקציע אין פערגלייך מיט'ן מצב פון פאר דעם קריג. דאס זענען סאוויעט-רוסלאנד און יאפאן. אין פערלויף פון די לעצטע צוואנציג יאהר איז די פראדוקציע אין ביידע לענדער געשטיגען מעהר ווי אויף דריימאל אזוי פיל, אין די סאוויעטען קומט ווייטער פאר דער גיגאנטישער וואוקס פון דער פראדוקציע, בעת אין יאפאן וועלכע איז נישט אויסגעמיטען געווארען פון קריזיס, איז די פראדוקציע געהאמעוועט געווארען אפילו אין פערגלייך מיט'ן יאהר פאר'ן קריזיס. די פראדוקציע איז געפאלען אויף זיבען פראצענט, אבער דאך איז זי אין אלגעמיין געשטיגען אויף אנ'ערך דריי מאל.

אט די שנעלע טעמפא פון עקאנאמישען וואוקס פון יאפאן איז די הויפט-סיבה פון איהר עקספאנסיע און פון איהר אימפעריאליסטישער רויבעריי אין כינע.

א גרויסע ענגליש-ארץ-ישראל-דיגע אויסשטעלונג אין לאנדאן
לארד רידינג און לארד מעלטשעט בראש פון ארגאניזיר-קאמיטעט

לאנדאן (יט"א) אין לאנדאן איז געגרינדעט געווארען א קאמיטעט, וועלכער האט זיך געשטעלט פאר אן אויפגאבע צו ארגאניזירען אין לאנדאן פון 7-טען ביז'ן 17-טען יוני ה. י. א גרויסע ענגליש-ארץ-ישראלדיגע אויסשטעלונג. בראש פון דעם קאמיטעט שטעהען לארד רידינג און לארד מעלשעט, צום קאמיטעט געהערען פאלגענדע בעריהמטע ענגלישע און יודישע פערזענליכקייטען: לארד בירסטעד לארד בורנהעם, סער מאנטעגיו בארטאן, סער יוליוס קאהן, לארד סעסיל, סער ראבערט וואלי-קאהען, ד'אביגדור גאלדסמיד, כ"ה ניקאלא גרעטער-דויל, פארלאמענט-מיטגליד סער פיליפ הארטאג, סער הוגא הירסט, סער סעמיועל איינסטאן, דייוויד לאיד דזשארדזש, סימאן מארקס, פארלאמענטס-מיטגליד מאיאר גאטהאן, דזשעמס ראטשילד, סער העערבערט סעמיועל. לארד סנעל, לארד סנאודען, סער עדוארד שטערן, סער ריטשינאלד, טוק, מ. מ. אוסישקין און ד"ר ווייצמאן. דעם פאטראנאט איבער דער אויסשטעלונג האט איבערגענומען דער הויך-קאמיסאר סער ארטור וואוקאפ.

די אויסשטעלונג, וואס האט דעם ציל צו פערשטארקען די האנדעלס-בעציהונגען צווישען ענגלאנד און ארץ-ישראל, וועט בעשטעהן פון 4 אבטיילונגען, פון וועלכע 3 וועלען זיין געווידמעט ארץ ישראל. די ענגלישע אפטיילונג וואס וועט פערנעהמען א שטח פון 94000 קוו. פוס האט שוין ארויסגערופען אן'אינטערעס ביי פיל אונטערנעמונגען, וועלכע שטרעבען צו פערשטארקען דעם סחורות אויסטויש מיט ארץ-ישראל.

די ציניש׳ע שטעלונג פון היטלערן צו פוילען
היטלער פאדערט, פוילען זאל אפגעבן דעם קארידאר
אבער די ענדעקעס האלטען א וועלט פון „שעהנעם אדאלף",
ווייל ער איז דאך דער גרעסטער יודען-שונא

היטלער הויבט אן צו בעווייזען זיין אמת'ען פרצוף נישט בלויז ענטקעגען די יודען, נאר אויך לגבי פוילען. אין אן'אינטערוויאו, וועלכען דער נייער קאנצלער האט ערטיילט א מיטארבייטער פון דער ענגלישער צייטשריפט „סאנדיי עקספרעס", האט היטלער שוין גערעדט אפענע און קלאהרע דיבורים וועגען זיינע פלענער און כוונות אין דער פראגע פון פוילען. פוילען מוז אפגעבן דעם אזוי גערופענעם קארידאר.

צוערשט האט היטלער גערעדט וועגען פראנקרייך, ער פאדערט, אז אדער פראנקרייך זאל זיך ענטוואפענען ביז צו דער מדרגה פון דייטשלאנד, אדער דייטשלאנד וועט זיך בעוואפענען צו דעם מצב פון פראנקרייך. ער פאדערט, או דייטשלאנד זאל צוריק בעקומען די קאלאניעס. בכלל עס זאל רעווידירט ווערען דער טראקטאט פון ווערסאיל.

וועגען פוילען האט היטלער געזאגט:

„די צווייטע אומגערעכטיגקייט, וועלכע איז אפגעטאן געווארען לגבי דייטשלאנד, איז נאטירליך דער פוילישער קארידאר. די איצטיגע סיטואציע איז פאר יעדען דייטש אומערטרעגליך. דער פוילישער קארידאר מוז צוריקגעגעבען ווערען. עס איז נישטא קיין שום זאך, וואס דאס דייטשע פאלק זאל פיהלען אלס גרעסערע אומגערעכטיגקייט. אט די פראגע מוז אייניגען ערלעדיגט ווערען".

אין אזא אפענער ציניש׳ער פארם איז נאך קיין פעראנטווארטליכע פערזאן נישט ארויסגעטראטען אין דייטשלאנד וועגען די כוונות בנוגע פוילען. ביים שיין פון דער געפאהר, וועלכע עס דראהט פוילען מצד די נייע מענשען, וואס שטעהען איצט ביי דער מאכט אין דייטשלאנד, איז העכסט כאראקטעריסטיש די בעציהונג צו היטלער'ן און צום היטלעריזם מצד דער פוילישער ענדעציע, וועלכע זעהט אלצדינג דורך די ברילען פון איהר אנטיסעמיטישער פערבלענדעטקייט. וועגען דער ענדעציע און היטלעריזם מאכט גאנץ אינטערעסאנטע אויספיהרונגען דעפ. י. גרינבוים אין נייעם יודיש-פוילישען וואכענבלאט „אפיניא". דעפ. גרינבוים שרייבט צ. א.:

ווען נישט די בעציהונג פון היטלער'ן און פון היטלעריזם צו דער פראגע פון די גרעניצען, וואלט ער אנערקענט געווארען דורך די ענדעקעס פאר א פיהרער פון די פעלקער, פאר דעם גרעסטען און בעסטען פערבינדעטען פון פוילישען נאציאנאליזם. עס ליגט דערין עפעס א מורא'דיגע איראניע פון גורל, וואס היטלער איז נישט בלויז דער שונא פון די יודען, נאר אויך פון די פאלאקען, אז דער היטלעריזם שטרעבט נישט נאר צו בעגרעניצען די יודען אין זייערע רעכט, צו צוברעכען די יודישע מאכט, נאר אויך צו דער אפשוואכונג פון פוילען, צוצוברעכען איהרע כוחות און איינפלוס אין דער וועלט. אט דער מצב וואלט געדארפט שאפען א געמיינזאמקייט פון די אינטערעסען צווישען פוילען און די יודען אין דער בעציהונג צו היטלער'ן און צום היטלעריזם. עס האבען זיך שוין אפילו געפונען יודישע פובליציסטען, וועלכע האבען געטרוימט וועגען א געמיינזאמען פראנט. וועלכע האבען אנגעהויבען ענטוויקלען געדאנקען וועגען א פוילישער איניציאטיוו אין דער פראגע פון אינטערנאציאנאלער אינטערווענץ אויף צו שיצען די יודען געגען היטלעריזם. זיי האבען דערהאלטען פון די ענדעקעס אן'ענטפער, וועלכען זיי האבען פערדינט.

די ענדעציע האלט די יודישע פראגע אין פוילען פאר דער וויכטיגסטער, אין איצטיגען מאמענט אפילו פאר דער סאמע ברענענדיגסטער און דרינגענדיגסטער. דער קאמף געגען די יודען פראקלאמירט די ענדעציע ממש אלס דעם איינציגען געבאט פון דער שעה. פון אויסגאנג פון דאזיגען קאמף איז כמעט אפהענגיג דער קינפטיגער גורל פון פוילען. ווער ווייסט, צי אין דער ווייטערדיגער ענטוויקלונג פון אט דער קאנצעפציע וועט די ענדעציע נישט איבערגעהן צו דער איבערצייגונג, אז דער אונטערגאנג פון פוילישען יודענטום און בכלל פון יודענטום אין אייראפא איז ווערט די גרעסטע קרבנות. די געשיכטע פון דער ענדעציע קען אזעלכע מאמענטען, ווען זי האט געשלאסען א בונד מיט די שונאים פון דער פוילישער פרייהייטס-בעוועגונג. מיט דער עקסטרעמסטער רוסישער רעאקציע דערפאר, ווייל מיט דער הילף פון די דאזיגע כוחות האט מען געקענט אפשוואכען די יודען פאליטיש און עקאנאמיש. דער פרייז פאר דעם בונד מיט די שונאים פון פוילען האט געזאלט זיין די פערניכטונג פון די יודען.

איך בין קיינעם פון די פובליציסטען אדער פיהרער פון דער ענדעציע נישט חושד אין אזעלכע טרוימען, אין אזעלכע געדאנקען וועגען היטלער'ן און היטלעריזם. צו גרויסע ענדערונגען זענען פארגעקומען פון דער צייט, זייט עס זענען געשלאסען געווארען די בונדען מיט סטאליפינען און מיט די אקטיאביסטען, אפילו די פערספעקטיוו פון אומברענגען די יודען וועט דאכט זיך נישט זיין קיין גענוגענדער פרייז פאר דער קאפיטולאציע לגבי היטלער'ן, אדער אפילו א קאמפראמיס מיט איהם אין די פוילישע פראגען. דער טרוים וועגען א בונד מיט היטלער'ן, וועגען אן'אמתען בונד, וואס זאל זיך שטיצען אויף דער ברידערשאפט פון גייסט, אויף געמיינזאמקייט פון שטרעבונגען און כוונות בנוגע די יודען וועט בלייבען א טרוים.

ס'וועט נישט העלפען. די ענדעקעס וועלען מוזען אליין שארפער ארויסטרעטען געגען היטלעריזם וואס מעהר עס וועלען זיך פערשטארקען זיינע אנפאלען אויף פוילען, נישט קוקענדיג דערויף, וואס מיט זייער גאנצער נשמה רייסען זיי זיך צו איהם און צו זיין אנטיסעמיטישער פראקטיק. און ווען די נויט וועט צודריקען און די דראהענדיגע געפאהר וועט אריינקוקען אין די אויגען אריין, די וועט אפילו די ענדעציע נישט דערמאנען זיך וועגען דעם אלטען אמת: די שונאים פון מיינע שונאים זענען מיינע פריינד.

דער אוצר פון היסטארישע מאטעריאלען
וואס איז געזאמעלט דורכ'ן יודישען וויסענשאפטליכען אינסטיטוט
פון א בעזוך אין נייעם יוו"א-בנין אין ווילנע

אויף צוויי טישען ליגען אונטער גלאז דאקומענטען, כתב יד'ן: א שיין פון א פריקאזטשיק 2-טע קלאס, ארויסגעגעבען דורך דער ווילנער שטאט-אופראווע אין 1914, דעם אנגעשטעלטען פון קלעצקינס גלאז-לאגער אויף פאלאצער גאס — שולים מאשקאוו אש. מיט דער שיין פון א פריקאזטשיק האט שלום אש געהאט רעכט צו וואוינען אין פעטערבורג. און דאס איז דאך געווען שוין א צייט נאכדעם, ווי זיין נאמען איז געווען גוט בעקאנט אין דער רוסישער ליטעראטור, סיי פון די איבערזעצונגען, סיי פון די טעאטער-אויפפיהרונגען.

א קארטעל פון אברהם רייזען צו דעם בעוואוסטען העברעאישען שרייבער א. שאפמאן, ער זאל שרייבען יודיש. „איהר זייט דאך א שייגעץ, איהר קענט און ווילט נישט". 1908. איצט שרייבט שוין שאפמאן יודיש. פאר געלד, פערשטעהט זיך, אבער יודיש פרעסט ער געגוג.

א קאנווערט מיט א פאלעסטינער פאסט-שטעמפעל פון יאהר 1925. וואס איז דא פאראן וואס צו זעהען? — הערט זשע. דער אדרעס לייענט זיך בוכשטעבליך אזוי:

„דאס איז פאר דעם אלטען מאן וואס ער ביים בייא ר' זרח בארנעט אין דער ישיבה זיין דירה איין ביי דעם אפריקער לעבין די בריסקער באבע און נוה שלום יפו". אט דער בריף איז געגאנגען פון ראשון לציון קיין יפו און איז אנגעקומען פינקטליך צום אלטען מאן, וואס מיר ווייסען אפילו זיין פאמיליע נישט. א מוסר-השכל פאר די העבראיסטען, וואס זאגען, אז אין פאלעסטינע בענוצט מען זיך נישט מיט יודיש.

צוויי בריף פון נישט-יודען געשריבען אויף יודיש: איינער פון לענינגראדער פראפעסאר יעווגעני קאגאראוו, דער צווייטער פון העלענא פראנק, די איבערזעצערין אויף ענגליש פון פרץ, מענדעלע, שלום עליכם, אברהם רייזען, ראזענפעלד און אנדערע.

א דאקומענט פון 1920. אין „טאג" איז געווען אפגעדרוקט א נאטיץ, אז דער רעוואלוציאנערער קאמיטעט האט נישט אנגענומען א מעלדונג אויף יודיש. פאר אונז ליגט דער ענטפער פון קאמיטעט: עס איז יא אנגענומען געווארען, נאר ווייל ס'איז נישט געווען נאך קיין איבערזעצער, האט מען אין קאמיטעט געבעטען ביילייגען צו דער יודישער מעלדונג אויך אן'איבערזעצונג אויף יודיש.

כתב-יד'ן פון אונזערע קלאסיקער. מענדעלעס פערעלירנער כתב-יד, פרצ'עס לעצט ווערק אין מאניסקריפט („אויך א קרבן"). דינעזאנ'ס אנ'ארטיקעל וועגען פרצ'עס טויט. מ. ל. האלפערנ'ס כתב-יד, וואס קען זיך לויט דער קלאהרקייט פערגלייכען נאר מיט מענדעלי'ס, שלום-עליכם'ס בריוועל אויפ'ן קראנקען-בעט צום פערלעגער י. לידסקי. מיט א ציטערדיגער האנד איז אויפגעשריבען: „מיר ווייסען ביידע פונ'ם סוד, אז מיר זענען קראנק נאר מיר נארען זיך און טרייסטען זיך". א בריף פון אד"ם הכהן לעבענזאן צו משה מאנטיפיורי, וועלכער זבארושעט א ביכעל נישט געדרוקטע לידער אויף יודיש און העבראיש, און נאך און נאך.

אין א בעזונדערען צימער ליגען געדרוקטע יקר-המציאות'ן טשעקאווע זענען די אומלעגאלע בראשורען ארויסגעגעבען דורך די לאנדאנער גרופע אנ"רכיסטען. אויף איינער לייענט זיך די הילע אזוי: „מחזור, עם תפילה זכה. לימים הנוראים ולכל ימות השנה, על-פי נוסח החיים והמדע, עם פירוש מדה לגוו פסולים להוות דבר השוה לכל נפשר בקטון פגדול (דפיס בהשתדלות חברת מחזיקי הדעת (אנארכיסטישע גרופע בלע"ז) דק"ק לירז (ירושלים דאנגליא) 1903". און איגעוויניק גייט די אמת'ע תורה.

ווייטער א הגדה. פון דרויסען א געוועהנליכע הגדה. אפילו אנגעגעבען די דרוק „האחים ראם" און אויף דער צווייטער זייט די צושריפט: דערלויבט דורך דער צענזור. אבער אינעווייניק!

דאסגלייכען א ספול „תפילה זכה", אויבען מיט א פסוק פון תלמוד. מען מישט איבער דאס בלעטעל – זעהט מען אנ'ארטיקעל „די רעליגיעזע שקלאפעריי".

דארטען ליגט אויך זעהר א טשעקאווער ספר „גרעת שאול" געדרוקט אין אמסטערדאם אין יאהר „לנדן בתי" (אז מען בערעכענט מאכט דאס – 1786). דער ספר איז אין יודיש און העבראיש. אין דער הקדמה קלערט אויף דער מחבר, אז ער האט דעם ספר אפגעדרוקט כדי צו קריגען נדן פאר זיין טאכטער: ובכן זייט מקיים די מצוה הכנסת כלה און קויפט יעדער אזא ספר און ווען איהר עם טוט, קען איך מיין טאכטער בכבוד חתונה מאכען".

אט דעם יורען איז זעהר שווער געווען חתונה צו מאכען זיין טאכטער, ווייל ער האט געלעבט אין א ביטערער צייט. ווען ער לעבט מיט 122 יאהר שפעטער וואלט ער זיך איינגאנצען נישט געדארפט קימערן. אט ליגט אין ייווא א בלאט מיט'ן נאמען „דער שדכן" ארויסגעגעבען אין 1928 און טראפט דורך וועמען: — דורך דעם געוועזענעם דירעקטאר פון ווילנער פאלקס-טעאטער מ. קארפינאוויטש דאס איז שוין איינמאל א בלאט די אותיות פון דעם נאמען זענען פול מיט ציורים. וואס קעהרען זיך אן מיט א שידוך טאן: חופה-שטענגלעך, חתונה, א יונגערמאן מיט א שטרויענעם קאפעלוש, א פריילין אין א קארסעט. דאס בלאט רופט זיך: א וועכענטליך פאמיליען-בלאט, ווילנע ערב ראש השנה תרס"ט. אויפ'ן ערשטען ארט גייט די פאטאגראפיע — פון טערקישען סולטאן אבדול האמיר (ער איז צו דעם בלאט א גרויסער מחותן, ער האט געהאט א ים מיט ווייבער). דער ערשטער ארטיקעל רופט זיך: „יודישע שידוכים". דער צווייטער: „דארף א מענש חתונה האבען?"; דער פעליעטאן איז: „א פערשטערטע חתונה". דערצעהלונג פון לעאן קאברין. דערנאך געהען אנאנסען וועגען שידוכים. איך האב אויך טשעקאווע ארויסגעכאפט דעם ערשטען:

„א רייכע און נישט קיין אומוויסענדע מיידעל, וועלכע איז נישט איבריג שיין אבער דאן נישט העסליך ווינשט צו הייראטען מיט א קאמערצערסקען אדער געענדיגטען בחור. נדן פון 25 ביז 30 טויזענד רובעל, ווענדען זיך אן: יאקאוו פייטעלסאן, מעלימאפאלי טאוור. גוב."

איצט געהט א שידוכים-ווינקעל אין „ראדיא" אלע וואך. אבער מ. קארפינאוויטש איז געווען דער ערשטער. ער איז טאקע דערפאר איצטער א מיטגליד פון ווילנער ליטעראטען-פעראיין.

עס זענען אויך אויסגעשטעלט מיסטערן פון נייע ביכער. אליעזר שטיינבארגס לוקסוס-אויסגאבע פון „משלים", די פראכט-אויסגאבע פון וויליאם גראפערס קאריקאטורען „די גאלדענע מדינה" (ארויסגעגעבען פון פ' „פרייהייט", ניו-יארק) און אנדערע. דער טעאטער-מוזיי א. נ. פון אסתר רחל קאמינסקא געפינט זיך אין א גרויסען צימער. דא זענען די באלעבאסטעס די פריילינס קאנטאראוויטש און אלקעניצקי. זיי קוקען אייך אויף די פינגער. איהר זאלט גארנישט טשעפען. אויפ'ן מויל – איהר זאלט נישט רויכערן. בכלל געפעלען זיי מיר נישט, — ביי זיי איז א צו גרויסע ארדענונג, פונדעסטוועגען האב איך איילענדיג געכאפט א קוק אויף אנ'אפיש פון 1875. דערמאנט זיך ווי פיל יאהרען! א. פישזאן האט געגעבען א פארשטעלונג אין בערדיטשעוו. א מין רעוויי-פארשטעלונג. איינאקטערס, נומערלעך. איין וועלט. (וו. ס.)

האנדווערקעריי און האנדעל

אויף דער וואך

די יודישע ראטמענער אין דער האנדווערקער קאמער

אנ'אלט יודיש שפריכווארט זאגט: „בעסער א קלאפ פון א טאטען ווי א קוש פון א פרעמדען". אז מיר מיינען דאס נישט ווערטליך, פארשטעהט דאך יעדער, ווייל מיר וועלען זיך דאך נישט נעהמען דאס רעכט פון א טאטען צו שלאגען. מיר ווילען נאר אביסעל קריטיק אויסאיבען. קריטיק איז א גאנץ געזונדע זאך און ברענגט גאנץ אפט גוטע רעזולטאטען, זאלען דעריבער אונזערע ראטמענער אין דער האנדווערקער־קאמער נישט פאראיבעל נעהמען, אויב מיר וועלען דאסמאל אביסעל שארפער קריטיקירען, דאך, א איגענער און מיינט עס ערנסט.

מיר האבען געווארט ביז אונזערע פארשטעהער וועלען זיך דערמאנען אז זיי זענען נישט געוועהלט געווארען, כדי די מאנדאטען זאלען פאר זיי דינען אלס ציהרונג און אז מען מוז אויך אמאל א דין וחשבון אפגעבען וועגען דער טעטיגקייט פון איי־ניגע יאהר. דערווייל האבען די וועהלער שטענדיג רעכט. מיר האבען געווארט, ווייל דעמאלט, ציווישען איגענע, וואלטען מיר ארויסגעזאגט אמאל א ביטער ווארט, וואלט עס דאך געווען צווישען איגענע און דער פיל וואלט געווען לייכטער אראפצושלינגען, דאס האבען מיר זיך אבער נישט דערווארט, און זאלען אונז אונזערע פארשטעהער מוחל זיין אויב מיר בערירען עס עפענטליך, ווייל די שולד האבען זיי, דערמיט וואס זיי האבען נישט געפונען פאר נויטיג צוזאמענצורופען א בעריכטס־פערזאמלונג, דאס אליין איז שוין א אומשטאנד, וועלכער פעדינט א שארפע קריטיק, ווייל מיר פשוטע האנדווערקער זענען אויך טשיקאווע צו וויסען „וואס מען טוט פאר אונז אין די הויכע פענסטער".

נאך א קלייניגקייט ווילען מיר די ראטמענער פארווארפען: אז נישט שטענדיג שטעהען זיי אויף דער געהעריגער הויך בעת זיי מוזען אויף א פלענאר־זיצונג שיצען די יודישע רעכט ענטקעגען די ענדעקעס ארער זאגאר געגען די היימישע סאנאטארישע אנטיסעמיטען, אלע מוזען אבער דאך מודה זיין אז די דאזיגע קלייניגקייט איז א שפאר ביסעל שעדליך פאר דעם יודישען האנדווערקערטום. די יודישע ראטמענער מוזען געדענקען אז די האנדווערקער־מאסע פערלאנגט אז זייערע פארשטעהער זאלען שטענדיג פערטיידיגען נישט בלויז דעם האנדווערקער נאר אויך דעם יודישען כבוד. מען מוז קענען די אטמאספערע אין וועלכער עס לעבט דער פוילישער בעל־מלאכה, עס איז אנ'אטמאספערע פון אנטיסעמיטיזם, וועלכער האט זיין יסוד אין דער קאנקורענץ. יעדע ארויסטרעטונג אין דער זאכליכסטער פראגע ווערט דורך די קריסטליכע האנדווערקער געפיהרט אין אזא פארם, וועלכע איז א פחיתת הכבוד פאר'ן יוד. אויף דער דאזיגער פארם פון ארויסטרעטונג רעאגירן כמעט די ראטמענער קיינמאל נישט און דאס טאר נישט דערלאזט ווערען. די בעציהונגען טארען נישט טראגען קיין בטול כאראקטער.

אלס בולטער בעווייז אז די ראטמענער שטעהען נישט שטענדיג אויף דער געהעריגער הויך קען דינען דער פאל, ווען אויף דער פלענאר־זיצונג איז בעטראכט געווארען די פראגע פון זונטאג־רוה, אז מיר קעמפען שטענדיג אויף דעם געביט, ווייס דאך א קינד. עס וועט קיינער חלילה נישט פארווארפען די ראטמענער, אז זיי זענען שולדיג דערין וואס עס איז אנגענומען געווארען א בעשלוס, אז זונטאג זאלען די פריזיער־געשעפטען זיין געשלאסען. אבער ווי האט בעדארפט אויסגענוצט ווערען אזא געלעגנהייט, ווען דער רעפערענט פון דעם פארשלאג איז געווען אנ'ענדעק. אויב א סאנאטארישער ראטמאן האט געוואלט בעווייזען דוקא מיט'ן אפווארפען פון דעם פארשלאג אז די האנדווערקער־קאמער איז נישט פעריודישט און דערמיט גלייכצייטיג געצילט אין די אינטערעסען פון יודישען בעל־מלאכה, איז דאך די בעסטע אנטווארט געווען ארויסצוהויבען דעם אומשטאנד, וואס א קריסטליכער ראטמאן איז ארויס פון רייגעם געשעפטס־שטאנדפונקט און פארגעלעגט צו פערשוועכען דעם זונטאג־רוה (דער רעפערענט געהערט צו די ענדעקישע קרייזען). די הקדמה פון רעפערענט, אז ער זאגט עס נישט אין זיין איגענעם נאמען, ווייל ער אליין האט אפשר אנ'אנדערע מיינונג, נאר אלס בעאויפטראגטער פון א צוזאמענפאהר פון ריין קריסטליכע פריזיערס איז נאך א בעסערער ארגומענט. אזא סיטואציע האט געמוזט ווירדיג אויסגענוצט ווערען דורך אונזערע ראטמענער כדי צו בעווייזען אז דאס לעבען ערלויבט נישט זיך צו האלטען אין פרינציפען. ווען נאכדעם אבער איז ארויסגעטרעטען א יודישער ראטמאן און מיט'ן אלטען טאן פון אונטערטעניגקייט געבעטען: טוט'ס כאטש א גמילת חסד און דעם איינעם פאך און ערלויבט דאך אפען צו האלטען די רעזורעס אין זונטאג האט עס בעקלונגען ווי דער אלטער מה יפית וועלכער איז אמאל געזונגען געווארען פאר'ן פריץ מיט דעם אונטערשיד, אז דער פריץ איז אין דעם פאל אויך אזא פשוטער בעל־מלאכה ווי מיר.

מען קאן דאך אונז נישט חושד זיין אז מיר קריטיקירען נאר לשם קריטיק ווייל מיר האבען דאך אין אנהויב ערקלערט אז די קריטיק קומט פון אנ'איגענעם און זי איז דאך ווירקליך לשמה נאר מיר ווילען ארויפפיהרען אונזערע ראטמענער פון א וועג, וועלכער איז לויט אונזער מיינונג, א נישט־ריכטיגער. זאלען זיך די חברים פערטראכטען און ווירדיגער ווי ביז יעצט פערטיידיגען אונזער כבוד. אויב עס וועט זיך זיי איינגעבען צו ענדערען די פסיכאלאגיע פון זייערע קריסטליכע קאלעגען און די אטמאספערע פון אנטיסעמיטיזם וועט פערשווינדען און דאס קאן נאר געשעהן דורך א ווירדיגע האלטונג וועט זיי ווירקליך קומען א שטארקער ישר כוח פון זייערע וועהלער.

ב. פרוינד.

וואס יעדער סוחר און האנדווערקער דארף וויסען?

דער נייער ציוויל־קאדעקס איז עקסמיסיע־אורטיילען

לויט דעם נייעם קאדעקס פון ציווילער פראצעדור" איז דאס פאדערען עקסמיסיעס געווארען אין א גרויסער מאס בעשווערט. מען מוז געמליך איינצאהלען געריכטס־קאסטען לויט דעם דירה־געלד פון א גאנץ יאהר. ביז איצט האט מען בעדארפט בעצאהלען געריכטס־קאסטען נאר פון דער סומע דירה־געלד, וואס מען האט געמאהנט, איצט אבער רעכענען זיך די געריכטס־קאסטען פון דירה־געלד פאר א גאנץ יאהר.

א עקסמיסיע איז דעריבער פערבינדען מיט גרויסע קאסטען, צוליב וואס די ווירטסלייט זענען נישט אזוי איילע איינצוקלאגען אין געריכט.

וואס וועט פארט ווערען מיט די פערלענגטע שטייערען?

עס קומען נאך אלץ פאר פערהאנדלונגען צווישען פינאנץ־מיניסטעריום מיט'ן האנדעלס־מיניסטעריום וועגען די פאדערונגען פון די האנדעלס־קאמערן צו רעגולירען די פערלענגטע שטייערען. אין די פערהאנדלונגען בעטייליגען זיך אויך פארשטעהער פון די סוחרישע ארגאניזאציעס.

אין די נאהענטסטע טעג ערווארט מען שוין א קלארע שטעלונג פון פינאנץ־מיניסטעריום וועגען דער דאזיגער לעבענס־פראגע פאר'ן האנדעל און פאבריקאציע.

פערלענגטע חובות פאר סאציאלע אפצאהלונגען

די האנדעלס־קאמערן און די סוחרישע ארגאניזאציעס בעמיהען זיך ביי דער רעגירונג, אז מען זאל אלע חובות פון סאציאלע אבצאהלונגען, ווי קראנקען־קאסע „זופו" אויסצאהלען אין משך פון עטליכע יאהר. די האנדעלס־קאמערן פראיעקטירען אין 5 יאהר צייט.

אין דער היינטיגער וואך איז אין האנדעלס־מיניסטעריום, אונטער'ן פארזיץ פון האנדעלס־מיניסטער זאוישצקי פארגעקומען א קאנפערענץ מיט די פארשטעהער פון האנדעל און פון די האנדעלס־קאמערן, וועגען אויסצאהלען די דאזיגע חובות אין ראטעס.

שלעכטע לאגע פון די קאלאניאל־הענדלער

זונטאג אויף די וועכענטליכע „שמועסען" אין צענטראלען קליינהענדלער־פעראיין, זענען בעריהרט געווארען פיל פראגען בנוגע די קאלאניאל־ און שפייז־הענדלער. ס'איז אנגעוויזען געווארען אויף די שלעכטע האנדעלס־בעדינגונגען אין דער בראנזשע, וועלכע ווערען מיט יעדען טאג מעהר בעשווערט. אפילו די קרעמער, וואס זענען ביז־יעצט געווען רעעל און האבען פינקטליך געצאהלט זייערע וועקסלען, מוזען צאהלען נאר קאסע.

ווייטער איז בעריהרט געווארען די פראגע וועגען די נייע שטייערען, בפרט וועגען דעם פערמעגענס־שטייער. דאס פינאנץ־מיניסטעריום האט זיך דעצידירט צו ליקווידירען דעם אלטען אוסטאוו פון איינמאליגען פערמעגענס־שטייער, גלייכצייטיג איינצופיהרען דעמזעלבען שטייער אלס א שטענדיגער. אזא דעציזיע האט ארויסגערופען אין די סוחרישע קרייזען א שטארקע בעאונרוהיגונג. די לאגע פון די קרעמער איז איצט א זעהר שלעכטע, יעדע נייע שטייער־בעלאסטונג דראהט דער עקזיסטענץ און דעריבער האבען זיך די סוחרישע פעראיינען געווענדעט צו די האנדעלס־קאמערן, אז זיי זאלען בעמיהען צו בעקענען זיך בעצייטענס מיט דעם פראיעקט, בכדי צו קענען זיך וועגען דעם ארויסזאגען און אננעהמען א געהעריגע שטעלונג.

* * *

ס'זענען אויך ארומגערעדט געווארען די פראגען פון די סטאווקעס ביים אומזאץ־שטייער, ריטשאלט־פראגע און אנדערע. לויט דער נאוועלע צו דעם געזעץ וועגען מלוכה'שען אומזאץ־שטייער פון חודש דעצעמבער 1931 וועלען די סטאווקעס פערקלענערט ווערען יעדעס יאהר ביז 1937, ביי דעם וועלען אין די ערשטע יאהרען געניסען פון דעם האנדווערקער און סוחרים. פאבריקאנטען וועלען ערשט געניסען אין די לעצטע יאהרען, אנהויבענדיג פון 1934. די סטאווקעס זענען:

אונטערנעהמונגען וואס פיהרען געוועהנליכע האנדעלס־ביכער

1) פאר אומזאצען פון הורט־פערקויף 1932 און 1933 א האלבען פראצענט; 2) פאר אומזאצען פון אלע ארט פערקויף א חוץ הורט און חוץ שפייז־ארטיקלען פון ערשטען געברויך פאר 1932 – 1 און א האלב פראצענט; 3) פאר אומזאצען פון ארטיקלען פון ערשטען געברויך (שפייז־ארטיקלען א חוץ די אומזאצען אין הורט) — 1933 דריי־פערטעל פראצ.; 4) פאר אומזאצען פון דאסטאווען פאר מלוכה'שע אינסטיטוציעס פאר 1932 – א האלב פראצ., 1933 – א האלב פראצ.

אונטערנעמונגען וואס פיהרען נישט קיין האנדעלס־ביכער

1) פאר אומזאצען פון אלע ארט פערקויף, א חוץ דעם דעטייל־פערקויף און קליין־פערקויף פון שפייז־ארטיקלען פון ערשטען געברויך – פאר 1932 צוויי פראצ.; 2) פאר אומזאצען פון דעטייל און קליין־פערקויף פון ערשטען געברויך – פאר 1932 – 1 פראצ.

פאר אונטערנעמונגען, וואס פערנעמען זיך מיט אויפקויף (Skup) קאטעג. I, II, III.

1) וואס פיהרען האנדעלס־ביכער – פאר 1932 און 1933 א האלב פראצ.; 2) וואס פיהרען נישט האנדעלס־ביכער – פאר 1932 צוויי פראצ. פאר 1933 – 1 פראצ.

קאטעג. IV

אהן אונטערשיד צי זיי פיהרען ביכער — פאר 1932 און 1933 — א האלב פראצ.

ערב דער קאנסאלידאציע פון דער יודישער קאאפעראציע אין פוילען

דער געדאנק וועגען דער נויטווענדיגקייט צו ברענגען צו א קאנסאלידאציע פון דער יודישער קאאפעראציע אין פוילען; צו שאפען א געמיינזאמען פראנט פון דער ארגאניזירטער קאאפעראציע אויף דער יודישער גאס — איז נישט קיין נייער. ער דאטירט זיך שוין פון שפעטע עטליכע יאהר און ער איז דוכט זיך, צום ערשטען מאל צום אויסדרוק געקומען אויף א קאנפערענץ פון דעם „אלגעמיינעם קאאפעראטיווען פערבאנד", אין לעמבערג מיט איניגע יאהר צוריק. זייט דאן האט ער געפונען א ברייטען אפקלאנג סיי אין דער פערבאנדס־בעוועגונג, סיי אויף די קאנפערענצען פון דעם פערבאנד און ביסלעכווייז אויך אין דער אלגעמיינער יודישער קאאפעראציע־בעוועגונג אין פוילען.

מיר ווילען דאס מאל זיך נישט פערנעהמען מיט „געשיכטע" וועלען מיר דעריבער אריבערגעהן בשתיקה אויף דער עוואלוציע־עפאכע, אזוי צו זאגען, פון דעם געדאנק ביז ער האט ענדליך געפונען א געוויסען אפקלאנג אויך ביי די אנפיהרער פון די איבעריגע יודישע קאאפעראטיווען־פערבאנדען אין פוילען, לעצטענס האבען מיר שוין זאגאר זוכה געווען צו מאכען א געוויסען, ערשטען טריט אויף דעם געביט, עס איז פארגעקומען די ערשטע געמיינזאמע בעראטונג פון די פארשטעהער פון אלע דריי יודישע קאאפעראטיווען־פערבאנדען אין פוילען געווידמעט דער שאפונג פון דעם פעראייניגטען פראנט פון דער יודישער קאאפעראציע.

וואס דארף זיין דער הויפט־יסוד פון דער פעראייניגונג — איז דאס, אז די קאנסאלידאציע זאל געשאפען ווערען און תמיד שטעהן אויפ'ן יסוד פון איבערפארטייאישקייט אלזייטיג־אביעקטיוו, פון יודיש־אלגעמיינעם שטאנדפונקט. ווייבאלד די לייטונג פון דער אזוי גערופענער „אוניע" זאל קודם־כל נישט זיין צוגעפאסט צו איהר ערשטע און הויפט־אויפגאבע וואס איז רעפרעזענטירען אומפארטייאיש און פריי פון כל'ערליי סוביעקטיווע צי פערבאנד'ס־אמביציעס און שטרעבונגען — דאן איז די גאנצע ארבייט ארויסגעווארפען.

אויך די צילען און אויפגאבען פון אט דער „אוניע" דארפען גאנץ בולט און קלאר אנגעצייכענט ווערען כדי די אוניע זאל אנשטאט קלארקייט און ארדנונג אויף דער יודיש־קאאפעראטיווער גאס — וואס איז איהר וועזענטליכע אויפגאבע — נישט מיטווירקען צו פערשטארקען דעם כאאס, און אומארדנונג.

די אוניע דארף אלס רעפרעזענטאנץ פון דער אלגעמיינער יודישער קאאפעראציע, זייענדיג בעפרייט אינגאנצען פון די אינטערעסען און טעטיגקייט פון די איינצעלנע יודישע קאאפעראטיווע אינסטיטוציעס מיט וועלכע עס פעראינטערעסירען זיך די בעטרעפענדע קאאפעראטיווען־פערבאנדען. ווי ביז איצט — דארף קודם־כל ווענדען איהר אויפמערקזאמקייט לגבי דער גרויסער קאאפעראטיווער בעוועגונג אויף דער יודישער גאס, אין דער חשיבות און נויטווענדיגקייט פון וועלכער מיר זענען אלע איבערצייגט און וועלכע ווערט דורך אונז אזוי לאנג ערווארט מיט אנדערע ווערטער הייסט דאס, אז די לייטונג פון די אוניע וועט דארפען ווידמען איהר הויפט־אויפמערקזאמקייט אויף אויסצופארשען די אביעקטיווע מעגליכקייטען אויף א ברייט־פערצווייגטער עקספאנסיע פון דער קאאפעראטיווער בעוועגונג אויף דער יודישער גאס אין פוילען, און הויפטזעכליך מאכען געוויסע עקספערימענטען און פרובען אויף די שאפונגס־ און טעטיגקייטס־געביטען, וועלכע זענען ביז איצט דורך אונז נישט אין בעטראכט גענומען געווארען, אמת, טאקע, אז א טייל עקספערימענטען וועגען אנווענדען די קאאפעראטיווע פארם אויף איניגע געביטען, וואס זענען ביז איצט געמאכט געווארען — זענען נישט געקרוינט געווארען מיט ערפאלג, אבער עס זענען נאך געבליבען גענוג טעטיגקייטס־געביטען אויף וועלכע עס זענען קיין שום עקספערימענטען נישט געמאכט געווארען און אפילו די דורכגעפאלענע עקספערימענטען זענען דאך צום רוב געמאכט געווארען דורך יחידים און עס איז כלל נישט אויסגעשלאסען אז זיי זאלען לגמרי אנדערע רעזולטאטען ברענגען ווען זיי זאלען דורך א פאסיגע קערפערשאפט געמאכט ווערען, דאס איז אזוי צו זאגען די וועזענטליכסטע אויפגאבע פון דער „אוניע", איהר גייסטיגער ציל פאר דער דערנעהענטערונג צו וועלכען דארפען נישט געקארגט ווערען בעמיהונגען און אנשטרענגונגען.

כדי אבער צו דערהאלטען די קאאפעראטיווע בעוועגונג אין דעם איצטיגען פערנעהם, איהרען אין די היינטיגע אזוי שווערע בעדינגונגען, אין וועלכע עס קומט איהר אויס צו פיהרען איהר טעטיגקייט — וועט פון די ערשטע אויפגאבען פון דער „אוניע" זיין צו רעפרעזענטירען כל פי חוק די אלגעמיינע יודישע קאאפעראטיווע בעוועגונג אין פוילען און דינען אלס איהר שליח צבור אומעטום הארט, וואו מיר קענען קומען מיט אונזערע טענות און תביעות.

די יודישע קאאפעראציע ווערט שטארק בעעוולהט דורך דער רעגירונג. אין דער זעלבער צייט ווען די פוילישע קאאפעראציע ווערט דירעקט און אומדירעקט בסדר געשטיצט דורך רעגירונגס־פאנדען און דורך מלוכה־שע צי האלב־מלוכהשע בענק — איז די יודישע קאאפעראציע אנגעוויזען אויף איהרע איגענע כוחות, עס זענען געמאכט געווארען אנשטרענגונגען צו פעראינטערעסירען די רעגירונג מיט דער יודישער קאאפעראציע — אבער מען קען נישט זאגען, אז די זאלען אפילו א טיילווייזען ערפאלג האבען געהאט. טראץ דעם, וואס די יודישע קאאפעראציע אין פוילען ענטוויקלט א גרויסע קרעדיט־הילפס־טעטיגקייט אויף דער יודישער גאס — וואס איז איגענטליך די אויפגאבע פון דער רעגירונג בפרט אין צייטען פון א ווירטשאפטליכען איבערברוך — דאך אבער האט מען פאר איהר נישט ארויסגעוויזען דעם מינדעסטען אינטערעס. מען האט דערביי געהאט אויך דעם אלט־בעקאנטען תירוץ וואס גילט און געהט אן בפרט דארט, וואו מען וויל זיך אפשעפען: „מיר ווייסען, איגענטליך, נישט וועמען צו געבען... ווער רעפרעזענטירט דאס די יודישע קאאפעראטיווע בעוועגונג אין לאנד"... אט צו דעם פוילען תירוץ וועט אנ'ענדע נעהמען מיט דער ענטשטעהונג פון דער „אוניע", עס וועט זיך פאר די געהעריגע רעגירונגס־אינסטאנצען שטעלען די איגענטליכע רעפרעזענטאנטין פון דער גאנצער יודישער קאאפעראציע אין לאנד.

די „אוניע" אלס די אויטאריטאטיווע פארשטעהערין פון דער גאנצער יודישער קאאפעראטיווער בעוועגונג אין לאנד — וועט דארפען, אויך פיהרען א ברייט־פערצווייגטע און נישט־פלאכע פראפאגאנדע־טעטיגקייט אויף דער יודישער גאס.

אט די עטליכע אויפגאבען פון דער „אוניע" וואס זענען דא אנגעצייכענט געווארען, און וועלכע זענען אגב, איהרע איינציגע אויפגאבען — זענען כלל נישט אזעלכע קליינע און גרינגע ווי מען קען דאס מיינען ביים ערשטען אויגענבליק.

די איינציגע גאראנטיע, אז דער הויפטציל פון דער פעראייניגונג וועט דערגרייכט ווערען מיט דער צייט קען זיין נאר א פאסיגע לייטונג, וואס, ווי געזאגט, זאל זיין לגמרי בעפרייט פון אלערליי פערזענליכע, פאליטישע, צי ענג־פערבאנדישע אינטערעסען און כוונות, אין דעם ליגט אויך די גאראנטיע פאר דעם ערפאלג פון דער ארבייט און איהרע פאלגען פאר דער יודישער בעפעלקערונג אין פוילען.

דר. אב. האראוויץ.

יודען לעבען אין שרעק

אין די דייטשע און עסטרייכישע פראווינצע

פערצווייפעלטע לאגע פון די איזאלירטע פראווינץ־יודען. — באנקראט־ און טויט־דראהונגען. — יעדעס יודיש הויז איז בעצייכענט מיט א האקענקרייץ. — מען טייטעלט מיט די פינגער אויף די יודען.—יודען האבען מורא זיך צו לייגען שלאפען ביינאכט און ארויסצוגעהן ביטאג אין גאס...

אין דייטשלאנד און אין עסטרייך אין די צווישענדער, וואס שטעהען איצט בירע אונטער׳ן צייכען פונ׳ם בלוטיגען האקענקרייץ האבען יודען פשוט נישט קיין צייט מעהר צו ווארטען.

הונדערטער און אפשר, טויזענדער דייטשע און עסטרייכישע יודען, בעזונדערס פון די קליינע פראווינץ־שטעטלעך און דערפער, מוזען שוין איצט פערלאזען זייערע היימען און זיך לאזען ערגעץ אין וועג אריין. מען האט מורא צו ווארטען ביז צו דעם אפיציעלען גירוש, מען פערקויפט אויס אלץ, וואס מען פערמאגט, — הייזער, געשעפטען, וואר־שטאטען, שטוב־זאכען, — און מיט דעם אביסעלע געלד לאזט מען זיך אין דער ווייטער וועלט אריין, אויפבויען נייע היימען, נייע עקזיסטענצען.

„באלד, באלד", האט נישט לאנג צוריק געשריבען אין א בראשורע היטלער׳ס וויצע־נביא, גאטפריד פעדער. „באלד וועט דער איבעריגער יודישער מוזען נעהמען דעם לעצטען שטעקען אין האנט און דעם זאק אויף די פלייצעס און וואנדערען, — לאמיר בעצייטענס אטווג געבען, אז ער זאל אין זיין זאק נישט אוועקטראגען גאנץ דייטשלאנד, אז מיר זאלען איהם נישט מוזען נאכלויפען און איהם ברענגען צוריק אין לאנד אריין"..

די דאזיגע נבואה האלט שוין איצט אין מקוים ווערען, איך האב בעזוכט אין דער לעצטער צייט עטליכע דייטשע און עסטרייכישע פראווינץ־שטעטלעך, קליינע קהלות, וואס צעהלען אינגאנצען א פאר צעהנדליג אדער א פאר הונדערט יודישע משפחות און איך האב דערפיהלט שוין אין גאס, אויסגעהענדיג פונ׳ם וואקזאל די אומרוהיגקייט, דעם פחד אין וועלכען עס לעבט דא די יודישע בעפעלקערונג.

דאס קאן מען נישט פיהלען, נישט אין בערלין, נישט אין ווין, נאר גראד אין די קליינע פראווינץ־ערטער, וואו די יודישע בעפעלקערונג איז איזאלירט, וואו דער קריסטליכער המון טייטעלט שוין מיט די פינגער אויף דעם יודישען סוחר און בעל־מלאכה, אויף דעם יודישען אדוואקאט און יודישע בעאמטע, וואו מען ווארט נאר אויף עפעס

(פון א בעזוך)

א געהיימען סיגנאל כדי ענדליך זיך נעהמען אפרעכענען מיט די „יודישע בלוט־צאפערס ,מיט די פערדארבער פון דעם דייטשען פאלק"...

אין די גאסען דרעהען זיך ארום פערדעכטיגע שקצים, היימישע און פרעמדע, טונקעלע פערשוינען ,וואס לאכען בייזע, גיפטיגע געלעכטערס, ווען איהר פרעגט ביי זיי צופעליג אויף דעם ארער יענעם יודען פון שטעטעל. זיי פערזאמלען זיך געוועהנליך גראד פאר די יודישע קראמען, שענקען, ווארשטאטען ,און זיי וויקלען דארט פונאנדער טאג פאר טאג, זייערע פלענער פאר דער נאהענטער צוקונפט, ווען מען וועט מאכען א „סוף צו דער הערשאפט פונ׳ם יודע"...

זיי האבען די גאנצע יודישע בעפעלקערונג אויפ׳ן קאפ, לאזען זי נישט אראפ פונ׳ם אויג און זיי מאכען א חוץ דעם נאך אויף יעדען יודישען הויז א ריזיגען שווארצען האקענקרייץ, כדי מען זאל דאס הויז זיכער דערקענען, מען זאל נישט דארפען זוכען, ווען עס וועט קומען די צייט...

פרובט א יוד אמאל אפקראצען ביינאכט דעם שווארצען האקענקרייץ פון זיין וואנד, מאלט מען איהם אויס אויף מארגען א נייעם, א גרעסערען, און מען גיט איהם דערצו נאך אנ׳עצה, מיט אנ׳ארויפגעקלעפטען צעטעל ,ער זאל זיך פון ואיצט אן ליבערשט איינשפארען די מיה, מחמת די "רעוואלוציאנערע האקענקרייץ יוגענד" האט סיי־ווי גוט איבערגעצעהלט יעדען איינציגען יודען פון שטעטעל און זי וועט אין קיינעם נישט פערגעסען.

די ארטיגע פאליציסטען און זשאנדארמען „טוען זייער פליכט". זיי שמייכלען צו דעם „יוגענדלישען שפיל", מאכען שפאס מיט די שקצים און זאגען זיי צומאל אביסעל סקארבאיוזע מוסר — זיי וואפען זיך אבער ביי איין וועג אויף איבער מיט לייטזעליגע שטעכווערטלעך צו די איבערגעשראקענע יודען:

„יא, יא, הער קאהן... לאנגע מעסערס, הא!.. מען ציטערט אביסעל — נישט אזוי?... נו, נו, נישט קשה... מיר וועלען נישט דערלאזען"...

אבער דער „הער קאהן" ציטערט פונדעסטוועגען, און מיט רעכט, ער ווייסט גאנץ גוט, אז אזוי מען קאן זיך פערלאזען אויף די דאזיגע נישט דערלאזערס" ,די „היטערס פון דער ארדנונג" וואס וואלטען אליין אויך שטארק חשק געהאט זי אביסעל צו שטערען ביים „הער קאהן".

דער יודישער סוחר האט היינט מורא צו פארדערען א פרייז פאר זיין סחורה, צו מאהנען א חוב ביי א קריסטליכען שונא, ווייל ער האט אלעמאלט דעם איינציגען ענטפער: „באלד, באלד, וועט זיין א סוף, וועט מען האבען אומזיסט די גאנצע יודישע סחורה.

און זאל מען זיך נאר נישט איינרעדען אז דאס זענען גלאט פוסטע רייד פון אומוויסענדע, אומפעראנטווארטליכע עלעמענטען — די פעראנטווארטליכע און די וויסענדיגע זאגען, לייער, פונקט דאס אייגענע, און דאס איז אפשר דאס כאראקטעריסטישע איצט פון דער האקענקרייצלער־בעוועגונג: זי האט דעראבערט ווייטע קרייזען פון דער הענערער אינטעליגענץ אין דייטשלאנד און אין עסטרייך, אפילו דיכטער און געלערנטע, וואס מען האט ביז איצט העכסטענס נאר געקאנט חושד זיין אין אביסעל אומשולדיגען „טעאטראלישען" אדער „ליטעראַרישען" אנטיסעמיטיזם, זענען איצט אויך געווארען בעגייסטערטע אנהענגער פון דעם ברוטאלען, פינסטערען כאמיזם פון וועלכען די דאזיגע „ראמאנטיקער" דערווארטען אגב, אויך א מין „ערלאזונג" פון דער „טונקעלער, הייליגער געמיינישער פאלקסנשמה", די אויפלעבונג פון דעם דייטשען מיטעלאלטער. (טאג).

א. אויביץ.

אנקעטע וועגען א יודישער ווירטשאפטליכער וועלט־קאנפערענץ

לאנדאן (יט״א) די לאנדאנער פעדעראציע פון יודישע הילפס־ארגאניזאציעס האט פונאנדערגעשיקט אנ׳אנקעטע צו א געוויסער צאהל יודישע צענטראל־ארגאניזאציעס אין א רייה לענדער מיט א ביטע ארויסצוזאגען די מיינונג, צי איז געוואונשען צו רופען איצט א יודישע ווירטשאפטליכע וועלט־קאנפערענץ. דער הויפט־ציל פון דער קאנפערענץ וואלט געווען צו בעטראכטען די וועגען און מיטלען צו פערבעסערען די איצטיגע ווירטשאפטליכע לאגע פון די יודען אויף דער גאנצער וועלט און איבערהויפט אין די לענדער וואו די יודישע בעפעלקערונג ליידט פון בעגרענצונגען.

די קאנפערענץ זאל בעטראכטען די מעגליכקייט צו קאארדינירען אלע פארמען פון דער הילפס־ארבייט, די צוועק־מעסיגקייט פון לאנדווירטשאפטליכער קאלאניזאציע, די פאך־אויסבילדונג פון דער יודישער יוגענד, די שאפונג פון ארבייטס־מעגליכקייט פאר קוואליפיצירטע האנדווערקער, די ענטוויקלונג פון קרעדיט־אינסטיטוציעס אין אלע לענדער די ענטוויקלונג פון קאאפעראטיווע אונטערנעהמונגען, די בילדונג פון יודישע פינאנציעלע קערפערשאפטען אין פערשידענע לענדער מיט׳ן צוועק צו קויפען ערד, ערטיילען קרעדיטען א. א. וו. די קאנפערענץ זאל זיך אויך בעשעפטיגען מיט געפינען נייע עמיגראציע־געביטען און בכלל מיט אלע ווירטשאפטליכע פראבלעמען, וואס זענען נוגע דער יודישער בעפעלקערונג אין איצטיגען מאמענט.

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל־ארצט פאר הויט־ און וועגערישע קראנקהייטען, מענער־שוואכע, אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ־שטראהלען.

נעמט אן פון 8–2 און פון 5– 9 אוועגד.

בעזונדער ווארטע־צימער פאר פרויען.

יצחק יאנאסאוויטש.

מיין בעקאנטער האט א פלאן...

(הומאָרעסקע)

מיינער א בעקאנטער האט מיר אנומעלט דערציילט אזא מעשה:

— כ׳האב שפאצירט אזוי איינמאל נאכמיטאג אין גאס, האב זיך געפילט אין אנ׳אויסגעצייכענטער שטימונג, א שניי, א ווייכער, א ווייסער און א קלארינקער איז געפאלען, עלעקטרישע לעמפ, האבען זיך געצונדען, און אזוי ווייך־מילכיג ארויסגעלויכטען פון הינטער דעם ווייסען שניי־שלייער. א מחיה געווען אזוי צו שפאצירען, נאך א געשמאקען זאטלעכען מיטאג, דער ציגאר אין מויל האט געשמעקט ממש וואונדערליך.

האב איך אזוי שפאצירט און שפאצירט. הנאה געהאט פון גאט׳ס הערליכען דרויסען, בעוואונדערט די עלעגאנטע דאמען אין פוטער, וואס זענען טאנצענדיגע מיר אריינגעפאלען אין אויג. שייך צוזאגען אלץ האט מיך ענטציקט און מיך אריינגעברענגט אין א וואונדערליכען הומאר.

אין אט אזוי שפאצירענדיג האב איך עפעס בעמערקט, ווי די גאס נעמט ווערען אומרוהיג, מענשען נעמען זיך איילען, טויערען פערמאכען זיך האסטיג, וואס זאל דאס הייסען ?

האב איך געוואלט דערגיין וואס דא טוט זיך, פרעג איך ביים ערשטען בעסטען פאליציאנט:

— פאניע — זאג איך — וואס איז דאס פאר א געלויף ?

ענטפערט ער: א דעמאנסטראציע.

— סטייטש א דעמאנסטראציע אין מיטען דערינען ?

— ארבייטסלאזע — ענטפערט ער ווייטער יאקאניש און טאפט זיך ביים רעוואלווער־טאש.

און טאקע דערויף זעה איך ווי פון דערווייטענס קומט אן עפעס א מאסע, וואס געהט נישט אויס׳ן טראטואר, נאר אינמיטען גאס. איך זעה מען זינגט, מען שרייט:

— מיר זענען הונגעריג !

— גיט אונז ברויט !

— ארבייט ?

ווי צו ענטלויפען איז נישטא די מאסע ביים גלייך אויף דיר, טראכט וואס ס׳וועט זיין זאל זיין איך ווער גיין קוקען, וואס זענען דאס פאר א מענשען, וואס ווילען זיי.

נאך אלעם איז עס אפילו זעהר שעהן, כמעט הערליך. א בילד, וואס מען זעהט עס אמאל אין קינא, נאר עס ערט אביסעל למאי אלע האבען זיי לאנגע אויסגעצויגענע פנים׳ער, און אזעלכע בלייכע ווי זיי וואלטען שוין מי יודע ווי לאנג נישט געגעסען, און אלע זענען זיי נישט ראזירט און שרעקליך אפגעריסען. איך בין פערשטעהט איהר מיך אנ׳עסטעט און קאן נישט פערטראגען, אז מענשען געהען ארום שמוציג נישט ראזירט און אפגעריסען. ס׳שטעקט נישט אין דעם קיין שום שיינקייט.

נאר אט בלייבען זיי שטעהן פאר׳ן ראטהויז, עפעס איינער פון זיי זעה איך דראפעט זיך ארויף אויף די אקסלען פון צוויי אנדערע און נעמט רעדען:

— מיר זענען הונגעריג — זאגט ער — אונזערע קינדער גייען אויס פון נויט, קראנקע און נישטא ווער ס׳זאל זיי היילען, ווייל מיר האבען נישט צו בעצאהלען און אזוי ווייטער און אזוי ווייטער.

איך שטעה און טראכט: אין דער אמת׳ן אנ׳עוולה. קינדער זענען קראנק און מ׳היילט זיי נישט. דאס טויג נישט, וואס זענען דען די קינדער שולדיג ? ווען איך זאל זיין א דאקטאר וואלט איך אלע ארימע קינדער געהיילט אהן געלד, טאקע, וואס זענען די קינדער שולדיג, אז טאטע־מאמע זענען ארים און האבען נישט דעם דאקטאר צו בעצאהלען פאר א וויזיט. כ׳לעבען זייער נישט פיין פון די דאקטוירים׳ס זייט.

און מיט די א געדאנקען בין איך מיר אוועק א היים, נאכדעם ווי פאליציי האט די דעמאנסטראציע צוטריבען. מיך האט עס אפילו פערדראסען — ס׳טייטש מענשען זענען הונגעריג, מענשען ווילען ברויט, טרייבט מען זיי, וואס איז ווי איז יושר ?

און איך זאג אייך עס האט מיך אזוי איבערגענומען, אז ס׳איז מיר נישט געווען צו דערקענען בלאס בין איך געווארען, ווען איך האב זיך פערגעסטעלט, די ארימע קליינינקע קינדער, וואס שרייען ברויט און קריגען נישט, וואס זענען קראנק און קיין דאקטאר צו זיי קומט נישט און אפילו די עלטערע מענשען אפילו אויף זיי איז מיר א רחמנות, ווי קאן מען דאס לאזען מענשען הונגערען, ווי קאן מען דאס לאזען מענשען ארומגעהן נישט ראזירט און אפגעריסען.

אין שטוב בין איך אריינגעפאלען א בלאסער מיט געשריי:

— טייבעלע — האב איך א געשריי געטון צו מיין פרוי — הייס דערלאנגען טיי מיט פערבייסען וועל איך דיר עפעס דערציילען.

און איך האב מיין פרוי דערציילט אלץ, וואס איך האב געזעהן און איבערגעלעבט אין גאס. איך האב דערציילט מיט היץ און מיט געפיהל, געשילדערט די לאגע פון די קליינע קינדער, וואס זענען קראנק, און די מענשען וואס האבען נישט קיין ברויט און געהען ארום טעג און הונגערן, ווי שרעקליך זיי איז — אז מיין פרוי האבען זיך אזש געשטעלט טרעהרען אין די אויגען:

— ווי שעהן דו דערציילסט — האט זי געזאגט און מיר א קוש געטון.

— אבער נישט בלויז דאס וויל איך דיר זאגען — האב איך ווייטער גערעדט מיט היץ — איך וויל דיר זאגען, אז מיר דארפען זעהען עפעס צו פערבעסערען די לאגע פון די מענשען, מיר דארפען זיך טיילען מיט זיי מיט אלץ וואס מיר האבען — און איך בין שנעל צו און אויפגעמאכט די שאנק.

מיין פרוי איז געבליבען אביסעל א דערשראקענע, נאר געזאגט האט זי גארנישט, אדרבה זי האט נאך געזאגט.

— אוודאי דארפען מיר זיך טיילען (א זעלטענע גוטע נשמה מיין פרוי איז.)

איך האב אנגעווארפען א גאנצע קופע זאכען, פאר די ארבייטסלאזע הונגעריגע מענשען. דערנאך האב איך און מיין פ׳רוי גענומען אלץ בעזונדער בעטראכטען.

אט איז מיין שווארצער סמאקינג אין גאנצען צוויי יאהר אלט:

נאר דא האט זיך אנגערופען מיין פרוי (א קלוגע פון תמיד אן)

— א סמאקינג איז צו גיין אויף בעלער, אויף מאסקאראדען און צוליב דעם דוכט זיך מיר איז ער פאר די דאזיגע מענשען נישט זעהר נוצליך. ווייל זיי געהען דאך נישט אויף קיין מאסקאראדען.

איך האב איבערגעקלעהרט און א קוש געטון מיין פרוי:

— ס׳ארע חכמת דו ביסט, ס׳איז דאך קלאהר ווי דער טאג, א חוץ דעם וואלט דאך ביי די מענשען געקאנט זיך שאפען א קינאה צוליב דעם וואס איינער, וואלט יא האבען אזא סמאקינג און א צווייטער נישט.

דערנאך האבען מיר בעטראכט א זיידען קלייד.

דא האב איך שוין זיך אנגערופען:

— נאך מיין מיינונג איז קיין זיידען קלייד נישט פאר זייערטוועגען, ווייל מען קאן דאך נישט ארומגעהן אין א קליין שטיבעלע, וואס איז א קוך און אנ׳עס־שטוב צוזאמען אין א זיידען קלייד. ס׳קאן לייכט פערפלעקט און צוריסען ווערען ?

— ריכטיג — האט מיין פרוי מסכים געווען.

איז געבליבען א שווארץ קלייד פון מיין פרוי, א העלער אנצוג, א פאר זומערדיגע שיך א פאר זאמשענע לאטשען, א גראנאט היטעלע פון דער פרוי, וואס מיר איז זייער שווער געווען זיך דערמיט צו שיידען.

מיר האבען אלץ איבערגעקוקט, אלץ איבערגעלעגט, נאר עס אלץ נישט געווען פאסיק פאר די ארימע ארבייטסלאזע מענשען, דאס צוליב דעם און דאס ווייטער צוליב עפעס אנדערש.

זענען נאך געבליבען עטליכע זאכען, עטליכע שטיקלעך וועש, א באנד דייטשע פאעזיע און א קינדער ביכעל, א שרויפענער הים, שוין א ביסעל א צוריסענער אבער נאך א נישקשה׳דיגע עטליכע פאר שקארפעטען, וואס מען דארף זיי פערצירעווען — אבער דא האט זיך אונז געשטעלט א הארבע פראגע:

— וועמען געבען ?

— מיר ווייסען דאך נישט ווי זיי וואוינען! און א חוץ דעם:

— פאר וועמען וועט דאס לאנגען ? מען קאן דאך נישט איינעם יא געבען און א צווייטען נישט. מיר קאנען דאך נישט בעזארגען אלע.

האבען מיר לאנג געקלערט און לסוף זיך דערקלערט.

— ס׳דארף געשאפען ווערען א קאמיטעט פון אנגעזעהענע מענשען, וואס זאלען זאמלען זאכען און זיי בעזארגען ווי מען דארף.

— א ווי מיינט איהר ? מען דארף דערוועגען א טראכט מאן ס׳איז זעהר א וואוילער פלאן. אלץ מיין פרוי זאל לעבען. זי וואלט גדארפט ווערען קאטשבי וויצע־פרעזעס׳קע פון קאמיטעט. דער גאנצער פלאן איז דאך איהרער. א ווי מיינט איהר ?

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזשער רעבעז

נייער פאלקסבלאט

דינסטאג

14

י״ח

שבט תרצ״ג

פעברואר

זון-אויפגאנג 7.03

זון-אונטערגאנג 4.37

פון ה׳אנדעל׳ס-געריכט

בעשטעטיגט דעם רעגולאַציע-אָפּמאַך פון „אַקצ. געז. יאַקוב שטייגערטס יורשים" מיט די קרעדיטאָרן

אויף דער לעצטער זיצונג האָט דאָס האַנדעלס-געריכט בעשטעטיגט דעם רעגולאַציע־אָפּמאַך פון דער „אַקצ. געז. יאַקוב שטייגערט׳ס יורשים" (קי-לינסקא 193) מיט די קרעדיטאָרן. די פירמע רעגו-לירט אויף 15 פּראָצענט אויסצוצאָהלען אין דריי 5 פּראָצענטיגע ראַטעס.

די פאַבריק איז די גאַנצע צייט פון אופּאַ-לאָשטש געווען טעטיג.

* * *

דאָס לאָדזשער קרייז-געריכט האָט בשעתו בע-שטעטיגט דעם רעגולאַציע־אָפּמאַך פון דער פירמע „ש. מאַליניאַק", לאַגער פון פּאַרניר און דיקטע (בזשעזשינער 17) מיט די קרעדיטאָרן, לויט וועל-כען די פירמע רעגולירט אויף 20 פּראָצענט.

איינער פון די קרעדיטאָרן האָט געגען דער-דעציזיע אַפּעלירט צום אַפּעלאַציע־געריכט אין וואַר-שא, פּאָדערענדיג דעם ענין איבערצוגעבן דעם פּראָקוראַטור.

בעקענענדיג זיך מיט דער „אַפּיניע" און מיט דעם בילאַנס, וואָס איז קאָנטראָלירט געוואָרן פון די געשוואוירענע געריכטס־רעווי־ענטען, האָט דאָס געריכט די אָנקלאַגע אָפּגעוואָרפן, און מאַליניאַקן צוריקגעגעבן דעם סוחרישן כבוד.

* * *

צוליב דעם, וואָס פיל אויסלענדישע קרעדי-טאָרען פון דער פירמע „מאַקס בוראַקאָווסקי" (פּעט-ריקאָווער 37) האָבן נאָך ביז איצט נישט בעדיינען אַנצומעלדען זייערע פּרעטענזיעס, האָט דאָס געריכט בעשטימט אַ צוגאָב־טערמין פון אַ חודש, אַז די הויפּט קרעדיטאָרען זאָלען האָבן די מעגליכקייט אַנצומעלדען די פּרעטענזיעס.

דער ענין צאַהלען ראָקאַל-שטייער

בעסער צו צאַהלען אין טערמין, כדי אויסצומיידען גרויסע הוצאות

(2) פונ׳ם 1. אָקטאָבער פ. י. האָט דער מאַגי-סטראַט, ווי בעקאַנט, פערלוירען דאָס רעכט צו איינ-מאָהנען בדרך עקזעקוציע זיינע חובות, און ער האָט שוין דעריבער איצט נישט קיין רעכט צו צונויפשטע-לען פּראָטאָקאָלען וועגן אומפּרוכטבאַרע עקזע-קוציעס.

דעריבער איז דער מאַגיסטראַט מחויב צו ווענ-דען אַזעלכע ענינים צו דער פינאַנץ־מאַכט, וועלכע וועט פון איהר זייט פּרובען איינמאָהנען די בעלי חובות.

לויט ווי מ׳איז אינפאָרמירט פון דער שטייער-אָפּטיילונג ביים מאַגיסטראַט, בעמיהט זיך די דאָ-זיגע אָפּטיילונג צו געבן פערשידענע הנחות די צאָהלער, פונאַנדערטיילענדיג דעם שטייער אויף ראַטעס, און בלויז ביי פאַלען פון בעוואוסטער עקשנות מצד׳ן צאָהלער ווערט דער ענין איבערגע-וויזען אין רשות פון דער פינאַנץ־מאַכט.

ווי אַזוי ס׳וועלען האַנדלען די פינאַנץ־עקזעקו-טאָרען לגבי די אָרימע צאָהלער פונ׳ם לאָקאַל-שטייער, איז לעת עתה נישט בעוואוסט, ווייל ביז איצט האָבן די בעקומען איבערגעוויזן גאַנץ קנאַפּ חובות, הגם אַ גרויסע טייל פון דער בעפעלקערונג האָט דעם דאָזיגען שטייער נישט רעאַליזירט — נישט נאָר פאַר 1932, נאָר אויך פאַר די פריהערדיגע יאָהרען...

אַלענפאַלס, איז געוואונשען, אַז מ׳זאָל דעם לאָקאַל-שטייער איינצאָהלען, וואָס פריהער, כדי אויסצומיידען דאָס איבערוועיזען די חובות צו דער פינאַנץ־מאַכט, וואָס עס טרייבט אַריין אין גרויסע הוצאות.

פריִהער א „טשיסטע אַטעסטאַוקע"

און איצט צוריקגעקומען „אויפ׳ן אַלטען שמיעטניק"...

(2) לעצטנס איז אין דער ציוויל־אָפּטיילונג ביים קרייז־געריכט איינגעפּלאָסען אַן אויסטערליי-שער ענין, וואָס איז אָנגעמאָלדען געוואָרען דורכ׳ן אדוו. מיעטשיסלאַוו שטיקגאָלד.

דער ענין שטעלט זיך פאָר אַזוי:

מיט העכער 10 יאָהר צוריק האָט זיך דאָס פריילין א. ע. בעקענט מיט׳ן ה׳ ס. וו., וועלכער איז דערנאָך אַרויסגעפאָהרען קיין אויסלאַנד.

נאָך אַ געוויסער צייט האָט זיך דאָס פריילין בעקענט מיט אַן אַנדער יונגענמאַן, אַ געוויסען י. ק. מיט וועלכען זי האָט חתונה געהאַט.

ה׳ י. ק. איז געווען אַזוי גוט געשטימט לגבי זיין יונג ווייבעל, אַז איהר קינד פון דער פריהערדיגער „קאַנטשאַפט", א יונגעלע, האָט ער פערשריבען אויף זיין נאָמען.

שפּעטער איז אָבער דאָס שלום בית צווישן דעם פּאָרפאָלק קאַליע געוואָרען, און זיי האָבן זיך געג׳גט.

בינו לבינו, איז דער ערשטער בעקאַנטער, ה׳ ס. וו. צוריקגעקומען פון אויסלאַנד, און האָט זיך פערבונדען מיט זיין געוו. געליבטער, וועלכער ר׳האָט געהאַט בשעתו געגעבן א "טשיסטע אַטעסטאַוקע".

דעם פאָריגען חודש האָט ער מיט איהר חתונה געהאַט, און איצט בעמיהט ער זיך, אַז דאָס יונגעלע, וואָס איז זיינס זאָל בעקומען זיין נאָמען.

א בחור, וואס איילט זיך...

ער כאַפּט ווייבער, ווי, א שטייגער לאָקשען

(2) בסך הכל איז הענריק קוויאַטקאָווסקי, אַלט 20 יאָהר, און זעהן זעהט ער אויס, ווי 16 אָבער דער ענין חתונה-האָבען געפעלט איהם זעהר שטאַרק...

והא ראיה:

נעכטען איז ער געשטאַנען פאַר׳ן געריכט, אַלס בעשולדיגטער אין 2 מאָל חתונה האָבען: איין מאָל מיט אַ געוויסער מאַריא שקאַבאַל, און דאָס צווייטע מאָל — מיט א געוויסער מאַריא וואָוי-טשעכאָווסקא.

דערביי האָט ער, פערשטעהט זיך, אויך גע-מוזט פעלשען זיין מעטריקע.

פאַר די 2 חטאים האָט ער בעקומען פון געריכט אַ פּסק — 6 און 3 חדשים צו זיצען, צו-זאַמען — 6, אָבער אויפן גרונד פון דער אַמנעסטיע האָט מען איהם די שטראָף מוחל געווען.

פאַרן בעליידיגען די געזעל-שאַפטליכע מאָראַל

(א) דאָס שטאָט׳שע געריכט האָט נעכטען גע-משפּט דעם 31-יאָהריגען באָלעסלאַוו ווישכאַ (טאָר-גאָוואַ 15) און די 29-יאָהריגע אַננאַ וואַלטשאַק (זאַקאָנטנע 69) פאַרן בעליידיגען די געזעלשאַפט-ליכע מאָראַל דערמיט, וואָס מ׳האָט זיי געכאַפּט ביים זינדיגען אין אַ טויער...

זיי האָבען ביידע בעקומען אַ פּסק צו זיצען 7 טעג אין אַרעסט.

אויסגוס פון דער וואַרטע

(א) צוליב דעם, וואָס דאָס וואַסער פון דער וואַרטע האָט זיך געריהרט, און די בעדייטענדע אייז־פערשטאָפּונגען, איז דער טייך אַרויס פון די ברעגעס, און פערגאָסען די נידעריגערע ערטער אין שיעראַדזער קרייז.

לעת עתה איז די לאַגע נישט געפעהרליך.

איבער דער אָרטיגער וואַכען פּאָליציייאישע און מיליטער־אָפּטיילונגען.

וועלכע נייע שטייערן וועלען איינגעפיהרט ווערען?

קודם כל ווערט שוין אויף זיכער איינגעפיהרט אַ נייער פערמעגענס־שטייער, דער מיניסטעריום האָט אין דער היינטיגער וואָך שוין ענדגילטיג בע-שטעטיגט די פּרינציפּען פון נייעם פערמעגענס-שטייער.

דער פערמעגענס־שטייער וועט גענומען ווערען פון גאַנצען פערמעגען. אַלס פערמעגען וועט מען רעכענען די איינריכטונג פון דער וואוינונג, פון געוועלב און די סחורה, מען וועט אַראָפּרעכענען די חובות אויף וועלכע עס וועט זיין זיכערע בע-ווייזען, אַז מען איז זיי שולדיג.

פערמעגענס ביז 5 טויזענד זל. וועלען זיין פריי פון שטייער.

פון 5 טויזענד ביז 10 טויזענד זל. פערמעגענס וועט מען צאָהלען איינס פּראָצענט יעהרליך. פון 10 טויזענד זל. אָן וועט מען צאָהלען אַנדערטהאַלבען פּראָצענט.

איצט איז אַריינגעטראַגען געוואָרען אין סיים אַ נייער געזעץ, אַז מען זאָל נעהמען א נייעם שטייער פון איינס פּראָצענט פון דער הכנסה אַלס אַרבייט־שטייער.

די קאָמונאַלע מאַכט, די מאַגיסטראַטען און גמינעס בעמיהען זיך נאָך ביי דער מאַכט, אַז מען זאָל איינפיהרען עטליכע נייע שטייערן. אַ שפּיטאָל שטייער, וואָס זאָל דעקען די אויסגאַבען פון די שפּיטאָלען און אַ שול־שטייער וואָס זאָל דעקען די אויסגאַבען פון שולעס און נאָך אַנדערע שטייערן.

עס קומט אויס, אַז די אַלע היגע שטייערן, וואָס די קאָמונאַלע מאַכט נעהמט פון דער בעפעלקע-רונג דירעקט און אויך אַלס צושלאָגען צו די מלוכה־שטייערען, אַט דאָס איז נאָך ווייניג, מען דאַרף נאָך פרישע.

אין די ווירטשאַפטליכע קרייזען איז מען שטאַרק בעאונרוהיגט וועגען דעם.

צוגאָב-פּאָבאָר

(א) דעם 15־טען פעברואַר הויבט אָן אַמטירען אויף אַל. קאָשטשושקי 21 אַ צוגאָב־פּאָבאָר־קאָמי-סיע פאַר פּ.ק.או. לאָדז 1. עס דאַרפען זיך שטעלען די פּאָבאָראָווע פון די יאָהרגענג 1911 און עלטערע וועלכע זענען ביז איצט נישט געשטאַנען פאַר דער קאָמיסיע, האָבען נישט רעגולירט זייער מיליטער-פליכט, און וואוינען אויף די שטחים פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַטען און האָבען בעקומען אויפפאָדערונגען פון דער שטאָט־סטאַ-ראָסטווע.

דאָנערשטאָג, ד. 16. פעברואַר דאַרפען זי שטע-לען פאַר דער קאָמיסיע פּ.ק.או. לאָדז 2 די פּאָבאָ-ראָווע פון יאָהרגאַנג 1911 און עלטערע וועלכע וואוינען אויף די שטחים פון 1, 4, 6, 7, 10, 12, 13 און 14 פּאָליציי־קאָמיסאַריאַט, וועלכע האָבען בעקומען נאָמענטליכע אויפרופען פון דער לאָדזשער שטעטישער סטאַראָסטווע.

היינט פערלאזט לאָדז דער געוו. וואיעוואדע

(א) היינט פערלאָזט לאָדז דער ביז-איצטיגער וואיעוואָדע ה׳ וולאַדיסלאַוו יאַשטשאָלט, וועלכער נעהמט איבער דעמזעלבען אַמט אין ווילנע.

אַמטליכעס

(2) נעכטען איז אַרויסגעפאָהרען קיין וואַרשאַ דער פּרעזעס פון דער פינאַנץ-קאַמער, ה׳ קוכאַרסקי און דער לייטער פון דער 2. קאַמער, ה׳ שיראָסקי.

זיי זענען אַרויסגעפאָהרען אויפ׳ן צוזאַמענ-פאָהר פון די פּרעזעסען און לייטערס פון די פינאַנץ קאַמערס, וועלכער איז צוזאַמענגערופען געוואָרען אויף 3 טאָג.

אויפ׳ן צוזאַמענפאָהר וועלען רעגולירט ווע-רען א רייה ענינים און צ. א. די פראַגע צי דאָס נישט אויסקויפען פּאַטענטען אונטערליגט דער אַמנעסטיע צי נישט,

אַפּטייקען

היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ש. יאַנקאָ-לעוויטש (אַלטער מאַרק 9), ל. שטעקעל (לימאַ-נאָווסקיעגאָ 37), ב. גלוכאָווסקי (נאַרוטאָוויטשאַ 6), ס. האַמבורג (גלובנאַ 50), ל. פּאַוולאָווסקי (פּעט-ריקאָווער 307), א. פּיאָטראָווסקי (פּאַמאָרסקאַ 91).

זעזאַניעס וועגען אומזאַץ-שטייער

ביז׳ן 15. ד. מ. דאַרפען בעלעגען זעזאַניעס אויף אומזאַץ-שטייער פאַר׳ן יאָהר 1932 אַלע אונ-טערנעהמונגען וואָס פיהרען האַנדעלס ביכער און ער בעזיצען פון 1—5 אַרבייטס-פּאַטענטען און 1—2 האַנדעלס-פּאַטענטען.

טעאַטער „סקאַלאַ", שרודמיעסקאַ 15.

גאַסטשפּילען פון וועלט-בעריהמטען אַרטיסט

ד״ר פּאָול באַראַטאָוו

צוזאַמען מיט׳ן ערשטקלאַסיגען אַנסאַמבל: ס. אַלטבוים, ה. בראָקאָוש, א. דאָמב, ה. האַרס, מ. מעלמאַן, א. קורץ, ל. ראָזענבערג, נ. רייכענ-בערג, א. שליפּקאָוויטש.

היינט, דינסטאַג, מאָרגן, מיטוואָך 9 אַוונט

פּרייזען פון 70 גר. ביז 3 זל. יעקב גאָרדינ׳ס לעבענסבילד

נחת פון קינדער

דאָנערשטאָג, ד. 16, 9 אַוונט

פּאָפּולערע פאָרשטעלונג

פּרייזען פון 60 גר. ביז 2.20

צום 20-טען מאָל

דוד גאָלדער

זונטאָג, דעם 19-טען פעברואַר, 12 בײטאָג

אַ ספּעציעלער פּרימיערע פאַר די ... טעסטען און ... -אינטעליגענץ

פּרייזען פון 49 גר. ביז 1.50

דער פּאַטער

בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון טעאַטער.

שענהייט - זיגט!

די מאָדערנסטע פּערפומעריע

J. DRUKIER

ZAWADZKA 5, tel. 175-92

עמפּפעהלט

די נייעסטע

פּערפומען

און אַלערליי

קאָסמעטיק

אין און אויסלענדישע

צו נידריגע פּרייזן

הורט און דעטייל

פאַר ענגראָסיסטען

ספּעציעל. ראַבאַט!

די אונטערהאנדלונגען ווענען א קאלעקטיוועז אפמאך אין דער זאקען-בראנזשע

(2) נעכטען איז זיך צום צווייטען מאל צו-זאמענגעקומען א קאמיסיע פון ארבייטער און פא-בריקאנטען אין לאקאל פון קאמפן-אינדוסטריע-פער-באנד, בנוגע דער פראגע פונ'ם קאלעקטיווען אפ-מאך.

אין רעזולטאט פון א לענגערער דיסקוסיע איז דערגרייכט געווארען א פארשטענדיגונג אין געוויסע פונקטען, און די איבעריגע פונקטען אי-בעשליסען געווארען אויסצוגלייכען אויף דער קו-מענדיגער זיצונג פון דער קאמיסיע.

16 צוזאמען אויף 12 א "רעשט..."

גרויסע אבלאווע אויף גנבים אין דער שטאדט

(2) אין שייכות מיט דער „עפידעמיע" פון שטוב-גנבות און באנדיטערייען, האט פאליציי נעכטען אדורכגעפיהרט א שטארקע אבלאווע אין פערשי-דענע פערדעכטיגע לאקאלען פון דער גאנצער שטאדט.

אין רעזולטאט זענען פערהאלטען געווארען 16 פערזאן (14 קריסטען און 2 יודען), פון וועל-כע 2 זענען געווען געזוכט פאר מעסער-שטעכעריי. נאכ'ן אויסלעגיטימירען זיי, און פעסטשטע-לען, ווער זיי זענען – האט מען בלויז 4 פערהאל-טען אין ארעסט, און 12 ארויסגעלאזט אויף דער פריי.

א הארץ-שלאג נאך דער חתונה

(2) דער 30-יאהריגער יוזעף פאוולאווסקי (גליבנא 5) האט עהערנעכטען חתונה-געהאט, און דערנאך אריבערגעפיהרט זיין יונג ווייבעל צו זיך א היים, וואו עס האט געדארפט פארקומען די חתונה-סעודה.

און עטליכע שעה נאך דעם שלוב האט ער אבער בעקומען א הארץ-שלאג, און פערלוירען דאס בעוואוסטזיין.

פאגאטאוויע האט פעסטגעשטעלט זיין טויט.

פערוואונדעט ביים גנב'ענען קויהלען

(2) אויף דער ליניע פעטריקאוו – מאש-טשעניצא זענען יונגע פויערים בעפאלען א גייען-דיגען משא-צוג, וואס איז געלאדענט געווען מיט קויהלען.

א פאליציאנט, וואס האט עסקארטירט דעם צוג, האט געשאסען אין דער ריכטונג צו די גנבים און איינעם פון זיי, וולאדיסלאוו מיגדאל'ן שווער פערוואונדעט אין בויך.

מ'האט איהם אפגעפיהרט אין פעטריקאווער שפיטאל.

ענדערונגען אין 12-טען פינאנץ-אמט

(א) דער געוו. באמטעלניק פון 12-טען פי-נאנץ-אמט ה' געפערט איז בעשטימט געווא-ען אלס באמטעלניק פון דער פינאנץ-קאמער אין בריסק.

אלס באמטעלניק פון היגען 12-טען פינאנץ אמט איז בעשטימט געווארען דער ביז-איצטיגער באמטעלניק-פערטרעטער פון דעמזעלבען אמט אַר-לעקסאנדער לענארטאוויטש.

פארלעזונג פון אורי צבי גרינבערג

דער דיכטער אורי צבי גרינבערג קומט נאך לאדז און וועט האלטען אין פילהארמאניע דא-נערשטאג, דעם 16. ד. ח. א פארלעזונג אד"ט: „פאלעסטינא אין פייער". דער דיכטער וועט אין זיין רעפעראט שילדערן די איצטיגע לאגע פון די יודען אין ארץ-ישראל.

יודיש פילהארמאניע טעאטער
נארוטאוויטשא 20

נאר 3 פארשטעלונגען
פון דער פרעהליכע, זינגענדיגע, צאפעלדיגע, שפרינגענדיגע, טאנצענדיגע

רעגינא צוקער

פרייטאג און שבת, 9 אווענט — לאכען! זינגען! טאנצען!

פרעמיערע! אוי, מאמא! איז דאס א מיידל!

נישט קיין צרות,
נישט קיין זאר ען,
פערברענגט די נאכט,
און געדענקט דאס מארגן.

אין 3 אקטען פון מ. ריקס. מוזיק: פ. סאנדלער. רעזשי: ק. צימבאליסט.
20 נומערן שעהנע מוזיק, מעלאדישע מוזיק, אמעריקאנער טענץ.

שבת, 4 בייטאג צו יעדען בילעט פערטער 1 קינד פריי
רעגינא צוקער'ס גרעסטע סוקצעס-אפערעטע אין 4 אקטען

ציפקע פייער

אווענט-פרייזען: פון 70 גר. ביז 2.50 זל.
מיטאג-פרייזען: פון 49 גר. ביז 1.50 זל.

בילעטען שוין צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער „פילהארמאניע".

צוויי אורטיילען אין פראצעסען פון פערשפרייטען פאלש געלד

(2) נעכטען זענען געשטאנען פאר'ן געריכט דער 25-יאהריגער קאזשימיעזש קאזשעווסקי (נאווא-אביוואטעלסקא 10) און זיין שכן דער 19-יאהרי-גער טאדעאוש פעטער, וועלכע זענען בעשולדיגט געווארען אין אויסבריינגען פאלש געלד.

דער ערשטער איז פערמשפט געווארען אויף 3 יאהר טורמע און דער צווייטער איז פריי גע-ווארען.

(2) פאר'ן פערשפרייטען פאלש געלד איז די 18-יאהריגע סטאניסלאווא יאנאשיק פערא-אורטיילט געווארען אויף 2 יאהר טורמע.

יובל-אקאדעמיע לכבוד פראפ. י. פייווישיס

די פארבערייטונגען צום יובילי-קאנצערט לכבוד פראפ. י. פייווישיס, צום 20-יאהריגען יובל פון זיין מוזיקאלישער טעטיגקייט און 10-יאהריגע ארבייט אין לאדז, זענען אין פולען גאנג. דער יובל-קאמיטעט בעמיהט זיך, אז דער אקאדעמיע-אווענד, וועלכער קומט פאר זונטאג, דעם 19-טען ד. ח. 8.30 אווענד, זאל אדורך אימפאזאנט. חוץ די אפיציעלע טייל, די אקאדעמיע, וועט זיין א גרויסע מוזיקאלישע טייל אין וועלכע ס'בעטייליגען זיך דער „שיר"-כאר, דער פערגרעסערטער לאדזשער פילהארמאנישער ארקעסטער און די סאליסטען פרל. ס. קראפיווניק, וועלכע וועלען אויפפיהרען די פרעכטיגסטע פראגמענטען פון הענדעלס אראַ-טאריום „יהודה המכבי" און מענדעלסאנס „42. פסאלם".

א חוץ דעם וועט דער „שיר"-כאר אויפפיה-רען א רייה פערל פון דער יודישער פאלקס-מוזיק אין יובילארס בעארבייטונג.

רחל פייגענבערג צוגאסט אין „וויזא"

די בעריהמטע יודישע שריפטשטעלערין, פרוי רחל פייגענבערג וועט מארגען מיטוואך האלטען א רעפעראט אין „וויזא" א. ד. ט. „די יודישע פרוי אלס פיאנערין פון ארבייט אין ארץ ישראל".

זי וועט דערביי געבען כאראקטעריסטיקעס פון אינטערעסאנטע פרויען-טיפען, בירגערליכע און פראלעטארישע.

לסוף וועט זי אויך לייענען אן אויבאקטער פון יודישען לעבען אין א"י.

קאנענדיג די פערזאן און די פאפולארישע פון דער בעריהמטער שריפטשטעלערין, און ווי-ענדיג דעם ערנסט ווי אזוי זי בעהאנדעלט טעמען פון יודישער געזעלשאפטליכקייט, קען מען זיין זיכער, אז אויך איהר איצטיגער רעפעראט וועט האבען דעם פעדינטען גרויסען ערפאלג.

רודא-פאביאניצ"ע וואקסט

די סטאטיסטיק ווייזט, אז — ווי אויף הייוועז

(2) לויט א רשימה פונ'ם לאדזער קרייז-סימיק, האלט רודא-פאביאניץ אין איין וואקסען. אזוי האט רודא-פאביאניץ געציילט אין 1900 641 איינוואוינער, אין 1921 — 5,127, און אויפ'ן 1. יאנואר ה. י. האבען דארט געוואוינט 13,000 מאן.

פערגלייכענדיג מיט 1900 יאהר איז די בעפעל-קערונג געשטיגען אויף 1,797 און 7 צעהנטע פראצענט, וואס דאס הייסט — געשלאגען א רעקארד אין פוילען.

איז די פראגע: גוט, די שטאט וואקסט, אבער וואס עסט זי?.. אויף הויזען דארף מען דאך אויך א זלאט?!!

ר. איזראעל

משפחות אין פלאמען

סענסאציאנעלער ראמאן פון יודישען פאמיליען-לעבען

(95

קאפיטעל 16

די באראנין איז טעטיג

— די אמתע יאלדובקע, האט געזאגט מאיר „קאמבעל", טרונקענדיג דאס זעקסטע גלעזעל, דער-ביי האט ער זיך אונטערגעהאלטען דעם קאפ אזוי ווי דער קאפ וואלט איהם געהאלטען ביים אראפ-פאלען.

— דאס האב איך נאך נישט געזעהן, אזא דאמע און זאל האבען אזעלכע געשעפטען, האט גע-ענטפערט לייב „געץ", הערסט מאיר מיר האבען א גוט געשעפט אין דער האנד איך מיר שאטען דאס נישט ארויסלאזען. אהן ריווקא און אהן בורך-וועהר-טאג קענען מיר פערדינען א סך געלד, זיי באר א מענש, און מאך נישט, ווי דו ביזט געוואוינט, דיינע הינטישע שטיק

דאס האבען גערעדט צווישען זיך צוויי פוש-אַר-טשעלעס, מאיר „קאמבעל" און ליב „געץ", צוויי מענשען, וועלכע זענען געווען פעהיג צו יעדער טונקעלער ארבייט וואס איז נאר געווען אדורכצו-פיהרען, דאס זענען געווען צוויי מענשען מיט בע-קאנטע נעמען אין דער שטאט, מענשען וועלכע האבען פאר געלד אדורכגעפיהרט יעדע „דין-תורה" אויף זייער שטייגער, יעדען אויסגלייך אזוי ווי זיי האבען דאס געוואלט האבען, צו די דאזיגע צוויי מענשען האט זיך געווענדעט די באראנין גוטאר, מאיר און לייב, דערזעהענדיג אזא דאמע פאר זיך האבען נישט געוואוסט, ווי אזוי זיי זאלען אנהויבען צו רעדען מיט איהר, זיי האבען אויסגעצייכענט פערשטאנען, אז זי איז געקומען אין אן עסק, וואו זי האט געליטען אן עולה און דארף מ'זאל איהר בייהילפיג זיין. די באראנין האט נישט געווארט ביז די צוויי פערשוינען וועלען זיך ערשט אויסשמועסען מיט איהר, בין זיי וועלען זיך אריענטירען אין עפעס און האט גלייך געזאגט

— מען האט מיר אנגעטוהען אויף אייך ווי אויף מענשען, אויף וועלכע מ'קען זיך פערלאזען...

— מיר דערלאזען נישט, אז ס'זאל אימיצען געשעהען אן עולה, געעהרטע דאמע, האט מאיר געזאגט

— איך בין נישט געקומען, אז איהר זאלט זיך אבנעהמען מיין עולה, האט די דאמע געזאגט, מיר האט קיינער קיין שלעכטס נישט געטוהן, איך וויל פון אייך גאר עפעס אנדערש, פערשטעהט זיך, אז איך וועל בעצאהלען פאר דער טרחה, איך וויל אז איהר זאלט ... [illegible] אן שטענדיג האבען אויפ'ן אויג א געוויסען [illegible] ... איך מוז וויסען אלץ וואס מיט איהם [illegible] ... איך וויל וויסען גאנץ גענוי,

וואס דער דאזיגער מענש טוט א גאנצען טאג, וואו-אהין ער געהט און מיט וועמען ער קומט זיך צוזא-מען, מיט וועמען דער דאזיגער מענש טרעפט זיך

— דאס איז געוויס א מאנספערשוין, האט לייב כיטרע א שמייכעל געטון

— ניין, איהר האט ווידער נישט געטראפען, דאס איז נישט קיין מאנספערשוין, נאר א פרויען-צימער, איבעריגענס דארף דאך איך נישט איבער-רעסירען צו וואס און נאך וואס איך טו עס, איך וועל אייך גוט בעצאהלען, דאס וועט וואהרשיינליך דויע-רען א לענגערע צייט, אזוי אז איהר וועט גוט פער-דינען און איך רעכען, אז איהר וועט אייער אויפ-גאבע ערהליך ערפילען.

— אין דעם קענט איהר זיכער זיין, מאדאם, האבען זיך ביידע „דזשענטעלמען" העפליך פער-נייגט

— די הויפט-זאך געהט מיר דערין, האט די דאמע ווייטער געזאגט, אז דאס מיידעל וואס איהר וועט פון מארגען אן דארפען אבסערווירען, איז אויס-געשטעלט אויף פערשידענע געפאהרען, איך וויל אז דעם מיידעל זאל קיין שום שלעכטס נישט געשעהען, אויב איהר ווילט אויף זיך נעהמען די פעראנטווארט-ליכקייט דערפאר וועלען מיר מיט דעם פרייז שנעל פערטיג ווערען

— אבער דאס מוז דאך קאסטען פיל געלד, האט מאיר שלעמיש געזאגט, איהר, מאדאם דארפט דאך פערשטעהען, אז מיר וועלען זיך מוזען אויף דער צייט אפזאגען פון אלע אנדערע ארבייטען, פערנאכלעסיגען אונזערע אלע אנדערע געשעפטען...

— איך האב אייך שוין געזאגט, אז מיט'ן פרייז וועלען מיר פערטיג ווערען, אין דעם וועט נישט זיין קיין מניעה, ס'איז נאר אנבעלאנג דערפון, אויב איהר וועט געוויסענהאפט אייער ארבייט אדורכ-פיהרען.

— אין דעם קענט איהר זיין זיכער, מאדאם, מיר ווילען פערדינען, וואס ווילען מיר דען אנדערש

ווענען דעם פרייז איז מען טאקע שנעל פער-טיג געווארען און די באראנין האט איבערגעגעבען די בידע פערשוינען, אז ס'האנדעלט זיך וועגען אב-סערווירען דאס מיידעל מרים ווייספעלד.

— אבער געדענקט, איך מוז יעדען טאג האבען א גענויען בעריכט, וואס זי טוט, וואו זי קומט און מיט וועמען זי טרעפט זיך, א חוץ דעם טאר דעם דאזיגען מיידעל קיין שום שלעכטס נישט געשעהען.

די באראנין האט איבערגעלאזען די צוויי פער-שוינען א ריכטיגען האנדגעלד און איז אוועק און דאן זענען מאיר און לייב'ן אוועק אין שענק, וואו די זענען איצט געזעסען און געטרונקען

מאיר האט זיך געריבען די הענט פון פרייד

— ס'איז א ריכטיגער ביסען און מ'דארף איהם דערהאלטען, איבעריגענס איז דאס חפץ אליין אויך גארנישט קיין שלעכטס...

— נישט פאר דיר נישט פאר דיינעטוועגען, פאר דיר איז גוט די געלע דבורה, אבער נישט אזא דאמע

— מ'קען גארנישט וויסען, אזעלכע גרויסע דאמען, אזעלכע שעהנע פיגורלעך, קען מען מאנכעס-מאל האבען אזעלכע טונקעלע געשעפטען, אז ס'זאל ד"ר פינסטער ווערען אין די אויגען

— זאל דיר דאס שפייעכטס נישט קומען אין מויל אריין דו שלים-מזל אייגער, געדענק אז מ'דארף שוין פון מארגען אן אנהויבען צו ארבייטען, מיר קען די דאזיגע דאמע נישט אפנארען, ווייל זי וועט אונז היטען, אויב איהר געהט דאס אזוי אין לעבען, איבעריגענס איז דאך דאס זיכער נישט קיין ווייטישער ענין און מ'דארף זיך נאך אביסעל היטען אויך.

— אבער דו האסט איהר געזאגט צו יעניג געלד פאר דעם עסק.

(פארטזעצונג קומט)

ביי די צייטונגס-פערקויפער

אונטערן פארזיץ פון ה' מרדכי טאגליכט איז פארגעקומען די גרינדונגס-פערזאמלונג פון דער סעקציע צייטונגס-פערשפרייטער ביים צענטראלען קליינהענדלער-פעראיין (פאמארסקא 15), אויף וועלכער ס'איז אויסגעוועהלט געווארן פאלגענדע פערוואלטונג: פרעזעס—הערש לובאזשאנער, וויצע-פרעזעס—פנחס זאנענבערג, סעקרעטאר—פישעל פונק, קאסיר—יוסף ראטשטיין, שמואל זוסמאן, אביגדור אלעקסאנדער און עקיבא גאלדבלום. קאנדידאטען: זאנגער און יעקעל פלום. רעווידיר-קאמיסיע: מרדכי טאגליכט און יחזקאל הורוויץ.

אלע חברים אהנאויסנאהם צייטונגס-פערשפרייטער ווערען געבעטען צו קומען זיך רעגיסטרירען אלס מיטגלידער אין פעראיינס-לאקאל פאמארסקא 15, שוין פון היינט אן יעדען אווענד פון 8—10 אווענד. מיט אסטינג די פעראלטונג.

די חודש-בייטראגען בעט מען איינצוצאהלען ביי עקיבא גאלדבלום.

זעלבסטמארדען

(2) דער 26-יאהריגער לייב וואצלאוסקי (זאוואדזקא 29) האט בעכטען אויסגעטרונקען א גרעסערע דאזע יאדינע געמישט מיט קיזאל.

פאגאטאוויע האט איהם אפגעפיהרט אין ראדאגאשטשער שפיטאל.

(א) אויף דער באהן-סטאציע ווירזעו האט אויסגעטרונקען יאדינע דער דאזיגע באהן-בעאמטער „היעראנים מאדעי.

די סיבה — משפחה קריגערייען.

Dr. med. H. ŁUBICZ

ספעצ. פאר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקה.

צעגעלניאנא 7, טעל. 141-32

צמט אן פון 8—10 פריה, פון 12—2 נאכמ. און פון 5—8 אווענד. זונטאג פון 9—11 בייטאג.

נאר 3 פארשטעלונגען פון רעגינא צוקער

אין „פילהארמאניע"

קומענדיגען פרייטאג און שבת, ווען די בעליבטע סובּרעטין רעגינא צוקער אויפטרעטען נאר 3 מאל אין „פילהארמאניע" מיט א גאנץ נייע אפערעטע, ווי רעגינא צוקער וועט זיך בעווייזען אין איינער פון איהרע קרוין-ראלען. ס'איז צו דערוווארטען. אז דער לאדזשער טעאטער-עולם וועט די פארשטעלונגען ווי געהעריג אויפנעהמען.

ראזאניעצקי'ס אויסשטעלונג

די אויסשטעלונג פונ'ם קינסטלער ראזא יעצקי, וועלכע איז שבת-צונאכט געעפענט געווארען אין לאקאל פון „בני ברית" האט גרויס דערפאלג.

עס האבען זי שוין בעזוכט א סך מענשען פון אלע שיכטען פון דער יודישער בעפעלקערונג.

אין די 88 בילדער פרעזענטירט זיך דער יונגער קינסטלער, אלס א בעדייטענדער מאלערישער טאלענט, וועלכער איז א גלענצענדער שילדערער פון דעם טאג-טעגליכען לעבען אין אלע דערשיינונגען און ניואנסען.

די זעהר אינטערעסאנטע אויסשטעלונג בלייבט אפען א זעהר קורצע צייט.

די געווינס 15000 און 5000 זל.

געפאלען אין דער קאלעקטור פון ס. יאטקא

נעכטען דעם 4-טען ציהונגס-טאג פון דער פוילישער מלוכה-לאטעריע זענען די גרעסטע געווינסען פון טאג 15.000 זל. אויף נומער 143.673 און 5000 זל. אויף נומער 15015 ווידער געפאלען אין דער בעקאנטער קאלעקטור פון ס. יאטקא.

פארוואס איז אין „קאנסום" ביי דערווידזעווער מאנופאקטור אמביליגסטען?

אין די ארבייטער-הייזער פון באלוט, כאינע און ווידזעוו, אין די בירגערליכע הייזער, אין די קאוויארניעס איז די טעמע פון טאג די פראקלאמירטע ווייסע-וואך פון איינציגען אין אונזער שטאדט ווארען-הויז „קאנסום" ביי דער ווידזעווער מאנופאקטור, ראקיטשינער 54, צופאהר מיט טראמוואיען 10 און 16.

אממייסטענס זענען געווארען די סוחרישע ספערען פון אונזער שטאדט אינטריגירט פון די אונגלויבליכע פרייזען פון די אלע פערקויפטע סחורות. וואס „קאנסום" פערקויפט.

די פערקויפטע שטאפען אין משך פון דער ווייסער וואך, ווי: טישטיכער, ליילעכער און קינדער, מענער און דאמען-וועש ווערען געמאכט פון ערשטקלאסיגע רויה-שטאפען מיט דער ווידזעווער מארקע, זיי ווערען אויפגענייט אין די איינענע נייה-ווארשטאטען, דערפאר ווערען זיי פערקויפט זעהר ביליג — צוליב'ן גרויסען אומזאץ.

היינט און פאלג. טעג!

גיגאנטיש מייסטערווערק! די אונשטערבליכע אידעע פון שלום און ברידערליכקייט אויף דער ערד. ווערט מאטיש איבערגעגעבען דורכ'ן בערימטען

Mauryce ROSTAND א.נאמען:

דער מענש, וועלכן כ'האב דער'הרג'עט

רעזשי: E.Lubicz אין די הויפט-ראלען:

PHILIPS HOLMESS,
NANCY CARROLL,
LIONEL BARRYMORE

אנהויב אין געוו. טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12 א זייגער בייטאג פערקלענערטע פרייזען פון די פלעצער. הנחה-בילעטען גילטיג אהן בעגרענצונגען דער זאל איז שטארק בעהייצט.

ביי שטוהל-פערשטאפונג

פערדייאונגס-שטערונגען, מאגענבּרענען, וועלונגען, קאפשמערצען, נעהמט מען פריה ניכטערנהייט א גלאז נאטירליך ביטערוואסער

Franciszka Józefa

עמפפעהלט פון דאקטוירים.

גאסטשפילען פון ד"ר פאול בארטאוו אין „סקאלא"

היינט און מארגען אווענד ווערט געשפילט דאס לעבענסבילד פון יעקב גארדין „נחת פון קינדער" מיט ד"ר פאול בארטאוו אין דער הויפט-ראל.

ראדיא-פראגראם

דינסטאג, דעם 14 פעברואר 1933

11.40 פרעסע-איבערזיכט. 11,50 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט פאר לופט-פליהעריי. 11.58 צייט-סיגנאל. 12,05 טאג-פראגראם. 12,10 גראמאפאן. 1.20 מעטעאראלאגישער קאמוניקאט. 2,10 עקספארט-קאמוניקאט. 3,15 ווירטשאפטליכער קאמוניקאט. 3,25 פארלעזונגען, 3,15 גראמאפאן. 4,25 פארלעזונג פאר לעהרער. 4.40 רעפעראט. 5 קאנצערט. 6 לייכטע מוזיק. 6,50 פערשידענעס. 7,20 קאמוניקאט פון דער לאדזער האנדעלס-קאמער. 7,30 פעליעטאן. 7,45 ראדיא-פרעסע. 8 00 קאנצערט, ספארט, ראדיא-פרעסע. 10,10 ליטערארישע פערטעלשעה. 10,25 מוזיק. 10,55 מעטעאראלאגישער און פאליציי-קאמוניקאט. 11,00 טאנץ-מוזיק.

אויסלאנד

5,25 — מאסקווא—אפערע פון טשייקאווסקי'ן. 7 — פראג — אפערע פון פאלקס-טעאטער. 7,30 — בודאפעשט — אפערע פון וואגנער. 8—בוקארעשט—וואגנער-אווענד. 8,45 — רוים — אפרעטקע.

פון דער לאדזער בערזע

	באנק פאלסקי	—	—	73.50 —
3	פראצענטיגע	בוראוולאנע	—	43.75
4	„	דאלארובקא		58.25
7	„	סטאביליזאציע (אמ.)		57.50
8	„	ווארשאווער פאנד-בריף		44.00
8	„	לאדזער	„ „	42.50
	ענגלישע פונט	—	— —	30.70
	דאלאר	—	— — —	8.91

מעלדונג

פאלקס-אוניווערזיטעט ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע אין לאדז

היינט דינסטאג, דעם 14.2, 8,30 אווענד אין לאקאל פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, שרודמיעיסקא 29 א פארלעזונג (אין דער פוילישער שפראך) פון מאג. א. בראווערמאן א. ד. ט.: „די ווירטשאפטליך-רעכטליכע סטרוקטור אין ארץ-ישראל"

Dr. Z. RAKOWSKI

ספעציאליסט פאר

אויערען, נאז, האלז און לונגען-קראנקהייטען

11 ליסטאפאד 9 (קאנסטאנטינער)

טעל. 81-127

שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7

נעמט אויך אן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 11—2 · אין כעלמיפון 8—9 פריה.

גענעראל קאטאווסקי

פון — ר. גול

— 18 —

אנגעקומען אין דערפעל צום פויער, האט ענגא געדארפט רעדען דאס, וואס קאטאווסקי האט איהם אנגעזאגט; איין איבעריג ווארט זיינס וואלט געווען גענוג, אז די אכט מענשען וואס האבען איהם ארומגערינגעלט, זאלען איהם גלייך דערשיסען אויף טויט. און ענגא האט גערעדט:

— דו זעהסט, אלטיטשקער, אט דעם מאן,

— האט ער געזאגט דעם פויער, אנווייזענדיג אויף קאטאווסקי'ן. — דאס איז דער אטאמאן פראלאוו. ער וויל העלפען מאטיוכינ'ען זיך שלאגען מיט די באלשעוויקעס. ער ווייסט אבער נישט ווי אזוי מ'קען צו מאטיוכינ'ען צוקומען. איז ווילען מיר. אז דו, אלטיטשקער זאלסט אונז געבען א מענשען, וואס זאל'סט שטילערהייד אפטראגען מאטיוכינ'ען א בריף.

דער אלטער פויער האט קיין זאך נישט חושד געווען, ווייל ער האט ענגא'ן גוט געקענט. באלד האט ער געבראכט דעם זוהן און יענער האט גלייך אוועקגעפיהרט דעם צוגעגרייטען בריף צו מאטיוכינ'ען אין וואלד. שפעטער איז ער געקומען צוריק מיט אנ'ענטפער, אז מאטיוכין דאנקט ענגא'ן און אויך דעם אטאמאן פראלאוו דערפאר וואס זיי ווילען איהם העלפען אינ'ם קאמף געגען דער „קאמוניא" (קאמוניסטען). ער שלאגט פאר, אז אין א וואך ארום זאל מען זיך טרעפען אינ'ם דארף קאבילענקא.

נאכדעם האט קאטאווסקי טעלעגראפירט קיין טאמבאוו, אז אין דעם געגענד וואו דאס דארף קאבילענקא געפינט זיך זאל מען נישט ארויסשטעלען קיין רויטע ארמעע, ווייל דאס קען נאך ארויסרופען א חשד און מאטיוכין וועט נישט קומען.

כדי אלעס זאל צוגעהן אזוי, אז ס'זאל קיינעם קיין חשד נישט קענען איינפאלען, האט קאטאווסקי אומקעהרענדיג זיך צוריק צו זיינע רייטער, ארויסגעגעבען א בעפעהל, אז זיי זאלען זיך אנטון אין קובאנישע היטלען, ווי קאזאקען און זאלען פון שמאטעס צונייען לענטע-פאטען צו די הויזען. דער איינדרוק זאל זיין, אז דאס זענען פארטיזאנער, נישט קיין באלשעוויסטישע קאוואלעריע. און ער אליין, דער מענש, וואס איז אין גרונד גענומען געווען א גוטמוטיגער, א וואוילער יונג, אבער וועלכער האט דאך אין זיין לעבען שוין נישט איין מענשען אויף טויט דערשאסען — ער האט זיך אנגעטון אין רויטע הויזען און אין א גאל לייבעל מיט פוטער, און ער האט אויסגעזעהן ווי א העלד אין אנ'אפערעטע.

אינ'ם בעשטימטען טאג, פונקט ווי מ'האט אפגערעדט, האט קאטאווסקי אין דערפריה ארויסגעשיקט א רייטער צו מאטיוכינ'ען, אנפרעגען צי ער וועט קומען צום אטאמאן פראלאוו.

מענשען, וואס זענען געווען דערביי דערציילען, אז קאטאווסקי האט מיט אומגעדולד געווארט אויפ'ן רייטער. ער האט דאן מיט קיינעם נישט גערעדט. ער האט זיך נערוועז ארומגעדרעהט אהין און צוריק אין דעם פויערישען שטיבעלע, וואו ער איז איינגעשטאנען, און ווען מ'האט איהם געמעלדעט, אז דער רייטער איז שוין דא צוריק, האט ער איהם גלייך ארייגעשלעפט צו זיך.

— ב-נ-נו? וו-וו-וואס? — האט ער געפרעגט פערהיקענדיג זיך זעהר שטארק.

— ער ווארט דא נישט ווייט. — האט דער רייטער געענטפערט. — אינגאנצען א האלבע ווערסט פון דאנען. „פאהר צוריק, — האט ער מיר געזאגט,— און גיב איבער דעם אטאמאן פראלאוו, אז ער זאל קומען אהער צוזאמען מיט ענגא'ן. איך וועל דא ווארטען אויף זיי".

אין שטיבעל זענען שוין דאן געווען נאך מענשען. מיט פערכאפטע אטעמס האבען אלע געווארט דערויף, וואס קאטאווסקי וועט זאגען... וועט ער ווירקליך איינשטעלען זיין לעבען און פאהרען צו מאטיוכינ'ען צוזאמען מיט ענגא'ן?.. אהן א וואך?... אהן אייגענע מענשען?

ציטערהענדיג צום פענסטער און קלאפענדיג מיט די פינגער אויף די שויבען, האט קאטאווסקי א היבשע ווײַלע געשוויגען, דערנאך האט ער זיך אויסגעדרעהט מיט'ן פנים צו ענגא'ן, וועלכער איז אויף א באנק געלעגען, און ער האט געזאגט:

— נו, פאהרען מיר, הייכט עס צוזאמען, חבר ענגא! בלויז מיר ביידע!...

— יא, מיר פאהרען. — האט ענגא געענטפערט, אויפהויבענדיג זיך פון דער באנק.

אין דעם מאמענט האט קריוואראטשקא זיך געגעבען א שטעל אוועק אויף דער שוועל.

— איך וועל דיר נישט לאזען! — האט ער אויסגעשריגען. — זיי וועלען דיך דארט אויף שטיקלעך צוהאקען! איך וועל דיך נישט לאזען פאהרען אהין אליין!

אבער קאטאווסקי איז נישט געווען פון די מענשען, וואס הויבען אן א שפיל און ענדיגען נישט.

— איך הייס שווייגען! — האט ער אויסגעשריגען.

אלע זענען געבליבען שטיל, און אין דער אנגעצויגענער שטילקייט האבען באלד דריי מענשען זיך אויפגעזעצט רייטענדיג אויף פערד — קאטאווסקי, ענגא און דער רייטער, וואס האט געדארפט ווייזען דעם וועג.

צוקומענדיג צום וואלד. וואו מ'האט זיך געדארפט טרעפען, האט קאטאווסקי דערזעהען ווי מאטיוכינ'ס רייטער דרעהען זיך שוין דארט ארום אויף דער וואך, און דאן האט ער מיט דער קניה געגעבען א טארע ענגא'ן און איהם שטיל געזאגט:

— צי דו וועסט זיך געבען א דרעהע אן א זייט, צי דו וועסט געבען א פינטעל מיט'ן אויג אדער דו וועסט עפענען דאס מויל ארויסצורעדען א ווארט — די ערשטע קויל וועל איך דיר אריינשיסען. קיין לעבעדיגער וועל איך זיך נישט אונטערגעבען! געדענק דאס!

וואס ענגא, אליין א געוועזענער אפיציר אין דער ארמעע, האט אין יענעם מאמענט געטראכט — דאס איז שווער צו טרעפען. אבער געענטפערט האט ער אזוי:

— חבר קאטאווסקי, איהר דארפט אזוי נישט רעדען. איך ווייס אויף וואס איך גיי און וואס איך האב זיך אונטערגענומען דורכצופיהרען.

און פונקט ווי דא וואלט גארנישט געווען קיין געפאהר פאר זיין לעבען, האט קאטאווסקי מיט די שפארען געגעבען א טארע דאס „אדלערעל" אויף וועלכען ער איז געפאהרען רייטענדיג, און באלד איז ער שוין געווען לעבען מאטיוכינ'ען.

די גאנצע צייט וואס קאטאווסקי האט גערעדט מיט מאטיוכינ'ן האט ער פון ענגא'ן אפילו אויף א סעקונדע די אויגען נישט אראפגענומען. דאס לעבען און דער טויט פון דעם געוואגטען רויטען גענעראל איז געלעגען ביי ענגא'ן אין די הענד. איין ווארט זיינס — און מ'וואלט קאטאווסקי'ן באלד דער'הרג'עט. אבער ענגא האט די גאנצע צייט געשוויגען.

מאטיוכין און קאטאווסקי האבען ביידע לאנג גערעדט, אויסארבייטענדיג פלענער ווי אזוי ארויסצוטרעטען געגען דער „קאמוניא". קאטאווסקי האט זיך נישט געקענט זאט אנקוקען אויף מאטיוכינ'ען — „נישט קיין מענש, נאר א רויהע שטיק אייזען, צוויי בעזונטע הענד און צוויי ברענענדיגע אויגען", און שפעטער איז מען שוין אלע צוזאמען אריינגעפאהרען אין דארף. קאטאווסקי'ס „אדלערעל" איז געגאנגען פוס אין פוס מיט מאטיוכינ'ס פערדעל און ארום זיי זענען געפאהרען א סך ווייטער.

אין אווענד האט מען געפראוועט א שמחה אין א גרויסער פויערישער שטוב. דאס האט מען געפייערט די בעגעגעניש און דעם בונד צווישען די צוויי אטאמאנען — פראלאוו און מאטיוכין. אויף דער שמחה זענען, אויסער די צוויי הויפט געסט. געווען א צוואנציג פארטיזאנישע קאמאנדירען און אויך א צוואנציג „קאטאווצעס". ביידע צדדים זענען געווען בעוואפענט פון דעם קאפ ביז די פיס. צווישען די „קאטאווצעס" איז אויך געווען קריוואראטשקא און דער קונצענמאכער גארי.

געטרונקען און געגעסען האט מען אויף דער שמחה זעהר א סך. און וואס שכור'ער די פארטיזאנען זענען געווארען, אלץ העכער האבען זיי געשריגען, אז זיי וועלען אויסראטען די „קאמוניע" און איבערשניידען די העלזער פון אלע „יודישע קאמיסארען"; זיי וועלען געהן און געהן ביז זיי וועלען זיך צושלאגען אזש קיין מאסקווע, און דארטען וועלען זיי טראצקי'ן די קישקעס ארויסרייבען. נישט אנדערש.

אויפ'ן טיש האט געברענט א קעראסין-לעמפעל און אויף די ווענט האבען זיך געשפרייט שאטענס. די פנים'ער פון די מענשען, וואס זענען ביים טיש געזעסען, זענען געווען צופלאמט פון דעם בראנפען, וואס זיי האבען געטרונקען. עס האט זיך געקענט דוכטען, אז דאס האט מען זיך אומגעקעהרט צוריק צו די צייטען פונ'ם אכצענטען יאהרהונדערט, ווען פוגאטשאוו האט געמאכט אנ'אויפשטאנד געגען יעקאטערינע דער גרויסער.

— אויסראטען די „קאמוניא"! — האט דער אטאמאן מאטיוכין, שוין היבשלעך שכור, געשריגען אויפ'ן קול, קלאפענדיג מיט דער געזונטער האנד זיינער איבער'ן טיש. — קיין סימן זאל פון איהר נישט בלייבען, פון דער „קאמוניא"!

(ווייטער מארגען)

די ביליגסטע איינקויפס-קוועלע פון קונסטבילדער, ראהמען

די ענטשפרעכענדסטע געשאנקען בעקומט מען ביי

Roma Spokojna

13 PIOTRKOWSKA 13

עמפפעהלט:

ליי̈סטען-ראהמען • בילדער
סטיל- • רעפּראָדוקציעס
אוואַל- • פאָספּאַרטוס
ראהמען צו פאָרהאַנגען • פּאָרטרעט-אַמעליר

ספּעציאַליטעט: איינראהמען בילדער.

Ciężar Kryzysu

odczuwają tylko firmy nie rozumiejące potrzeby ogłaszania się

Celową reklamę przeprowadza jedynie

AKWIZYCJA OGŁOSZEŃ

FUCHS'a

Piotrkowska 50

Tel. 121-36

כירורגיש-וועכנערין-קליניק

„SANATO"

s. z o. o.

אגראַדאָווא 10 טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאַס

געבורטעז II קל. 175 זל.

DOCENT Dr. Med.

ADOLF FALKOWSKI

Dyrektor „Kochanówki"

Choroby nerwowe i psychiczne

przyjmuje ul. **Piotrkowska 64**, m. 4 w poniedziałki, środy, piątki od godz. 4 do 6-ej. Tel. 102-62

PORADNIA WENEROLOGICZNA

פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

זאַוואַדזקאַ 1.

גאָר פאַר וועגערישע הויט-קראַנקה, און מענער-שוועכע אַנאַליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפּער. קאָנסיליומס מיט ספּעציאַליסטען פון אוראָלאָגישע און נערוועז-קראַנקהייטען. קוואַרץ-לאַמפּ. עלעקטרישער הייל-קאַבינעט לאַבאָראַטאָריע.

— — טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אָוונט. — —
פון 11 ביז 12 ביי טאָג און פון 2 ביז 3 נאָכמ.
נעמט-אָן אַ פרוי-דאָקטאָר נור קינדער און פרויען
זונטאָג פון 9 פריה ביז 2 נאָכמיטאָג.
— באַזונדער וואַרטע-צימער פאַר פרויען

וויזיט 3 זל.

Doktór Łagunowski

Piotrkowska 70

róg Traugutta

Tel. 181-83

choroby skórne, weneryczne i moczopłciowe.

Gabinet Roentgeno-leczniczy.

Przyjmuje od 8[30] do 10, 1 — 2[30], od 6 do 8[30] w w niedziele i święta od 10—1.

Oddzielna poczekalnia dla pań.

ENGLISH

פאַרענגער און פאָרטשגעשריטענע. קאָנווערסאַציע, ליטעראַטור. ערטיילט אַ פעהיגער פּעדאַגאָג. — אָפּערטען אין אַדמיניסטר. פאַר "Mir"

Dr. med. H. SZUMACHER

הויט און וועגערישע קראַנקהייטען

פּיעטרקאָווער 56, טעל. 148-62

נעהמט אָן טעגליך פון 1½-4 נ"מ און 6-9 אָוו.
זונטאָג און אנדערע חגאות פון 10 ביז 1 בייטאָג.

Dr. med. **L. Berman**

צעגעלניאַנאַ 15 טעל. 149-07.

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט- און געשלעכטס-קראַנקהייטען, מענער-שוועכע בעהאַנדלונג און סעקסועלע בעראַטונג

נעהמט אָן פון 8—11 פריה און פון 4—8 אָוונד.
זונטאָג פון 9—1 בייטאָג.
פאַר אונבעמיטעלטע—לעטשניצע-פּרייזען.

צאָהן-ארצט

J. ROZIN-REICHOWA

האָט זיך איבערגעצויגען
אויף 38 זגערזשער 38
(געגענאיבער זגערזשער 15)
נעהמט אָן פון 10—2 מיטאָג און 4—7 נאָכמ.
צו לעטשניצע-פּרייזען.

א טיכטיגער

יונגערמאַן,

געאַרבייט אַ לענגערע צייט אין דער טעקסטיל-בראַנזשע, זוכט וואָס עס איז פאַרע בעשעפטיגונג פאַר אַ גאַנץ קליינעם לוין, קאָן אויך זיין צו פּריוואַטע אַרבייט אָדער צו נעכטיגען אין אַ געשעפט. בעסטע רעפערענצען. אָפערטען אין אַדמ. פון דער צייטונג אונטער „P. 100".

רעטשניצע

זגערזשער 17

נעהמט אן קראַנקע אין אלע ספּעציאַליטעטען

פון 9 פריה ביז 7 אַ זייגער אָוונד.

וויזיט 3 זל.

תורה, מדות און דרך ארץ

ווערט געלערנט אין 7=קלאסיגען מוסטערהאַפטען

חדר „תורה ודת"

פאַר ילדים (פרעבעל-שול)

פּלאַץ וואָלנאַשטשי 6 (ניי-שטאָט)

שנעל-ריטשערס

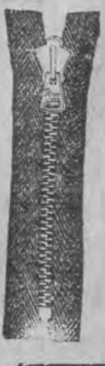

אמביליגסטע און אמבעסטע 10

„Stag" און „Reor" מאַרקע

Wytwórnia wyrobów tłoczonych

„REOR"

Sp. z o. o.

Łódź, Kątna 3,

tel. 228-90.

לאַנג-יעהריגער

געריכטס-סעקרעטאר

שרייבט און ערלעדיגט אַלערליי בּיטעס, אנקלאַגעס און קלאַוזולעס

ספּעציאַליסט אין מיליטער-ענינים

ווי אויך אין שרייבען בּיטעס פאַר איינציגע שפּייזערס (אַפּיצקאָנסטווע). שנעלער אויסקויף פון פּאַטענטען און רעגיסטראַציע-קאַרטען אויפ'ן יאָהר 1933

ב. מאַז פּעטריקאָווער 10

אָרטאָפּעדישער אנשטאַלט

אָרטאָפּעדישע קאָרסעטען, ... סוס-איינלאַגען געגען פּיס-שמערצען אַלס נאָך גיפּס-אַבדרוק.

Dr. med. **Lubicz u. Villy Simonović**

פּיעטריקאָווער 119, טעל. 231-81.

Dr. med. **Haltrecht**

ספּעציאַל-ארצט פאַר הויט-
און געשלעכטס-קראַנקהייטען
פּיעטריקאָווער 10, טעל. 245-21
נעמט אָן פון 8 ביז 11 פריה, פון 1 ביז 2 מיטאָג
און פון 5—9 אָוונד. זונטאָג פון 10—1 בייטאָג.
פאַר אַרבייטסלאָזע לעטשניצע-פּרייזען

Dr. **S. Kantor**

ספּעציאַליסט פאַר הויט, וועגערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען
וואוינט יעצט אויף
PIOTRKOWSKA 90, tel. 129-45.
נעהמט אָן פון 8—2 נאָכמיטאָג און פון 4 9 אָוונד,
זונטאָג און יום-טוב פון 8—2 נאָכמ.

Dr. med. NIEWIAŻSKI

ספּעציאַליסט פאַר סיפיליס, טריפּער און הויט-קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג פון מענער-שוועכע
אנדזשעיאַ 5, טעל. 159-40
נעמט אָן פון 8—11 און פון 5—9 אָוו.
זונטאָג און יום-טוב פון 9—1 פאַרמ.
באַזונדערער וואַרטע-זאַל פאַר פרויען.

וויכטיג פאַר ליבהאַבער פון געזאַנג!

שוין ארויס פון דרוק

נייעסטע פאָלקס-לידער

פון גרויסען חזן משה קוסעוויצקי, ווי: „מנשה", „דאָס יודישע גלות-ליד" און „א חזן א שיכּור" פון מאָריס שוואַרץ. פּרייז 20 גראַשען.
צו בעקומען ביי אלע צייטונגס-פערקויפער.

שייטלען

מיט פאַריזער שרינדען

ווי אויך פערטיגע שייטלען ווערען ערשטקלאַסיג און רעעל אויסגעאַרבייט צו ביליגע פּרייזען

— — איי אנדולאַציע — —

ביי קערש, סקווערא 15

Laboratorjum Chemiczno-Bakterjologiczne

Inż. Chem. **F. SZAC**

ul. Piotrkowska 37, tel. 230-85

Wszelkie analzy przemysłowie: wody mydła, oleiny, artykułów spożywczych itd.

Ceny zniżone

Dr. med.

H. Różaner

הויט- און וועגערישע קראַנקהייטען

NARUTOWICZA 9, tel. 128-98

עמפפאַנגט פון 8—10 און פון 5—8 אָוו.

אַמאַטאָר

2-פערדע-קראַפט

אין גוטען צושטאַנד

ווערט געזוכט צו קויפען.

אָפערטען אין אַדמ. פון דער צייטונג אונטער „2".

אייטאַגענישע שוויסונגען
מעטאַל-בעאַרבייטונגען
שלאָסעריי-אַרבייטען
מאַשינען-טיילען

J. REDER, Łódź

11/13 קאָנסטאַנטינער

קליינע אנאנסען

1 זלאָטי

אַנאָנס ביז 15 ווערטער

לאָקאַלען

אַ שטוב מיט אַ קיך און באַלקאָן, פראָנט צווייטער שטאָק, געגען ווייניג אַבטרעט-געלד, איבערצוגעבען. טארמאַן, קאָנסטאַנטינער 11. 712

צו פערמיטען אַ צימער ביי אַ פאַמיליע מיט בענוצען די קיך. צו ערפאַהרען ציגעל-גאַס 15, וואוינונג 31. 711

צו פערמיטען אַ צימער און קיך 2-טער שט. וואָלטשאַנסקאַ 114. צו ערפאַהרען ביי פאַקושיווע.

Poszukuję pokoju na pierwszych odcinkach: Pomorskiej, Piotrkowskiej, Pl. Wolności, Wschodniej od 15–30 parter, 1 piętro. Oferty do adm. sub „H" 707

פריי̈ע פּאָסטענס

אַ קוואַליפיצירטע פערקויפערין אין אַ פוטער-געשעפט ווערט געזוכט. צו ערפאַהרען אין אַדמינ.

עס ווערט נעבריכט מעדלעך-שניידערינס ביי בראַהן, פּלאַץ וואָלנאַשטשי 7. פראָנט, 2-טער שטאָק. 714

פערשידענעס

קישעלעך טעמבאַרירטע ערשטקלאַסיגע אויסאַרבייטונג ביליג צו בעקומען ביי י. לוקסענבערג, שענקיעוויטשא 13, וו. 9. 719

Zaginiony został kwit kaucyjny z Elektrowni Łódzkiej na imię Chaskla Kupferminca przy ul. Franciszkańskiej 4 za Nr. 71002 z dnia 12.6.31 na zł. 30.-

קויף און פערקויף

אַ טריקאָטאַזשען-שפּול-מאַשין אויף 6 ווינדען אין גוטען צושטאַנד ווערט געזוכט צו קויפען. — נאָוואָמיעסקאַ 20, עדעלטבערג. 722

אנאָנסען-פּרייז פאַר אַ מילימעטער-שורה

פאַר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאָג און ערב-יו"ט—24 גר. אין דער ווייט 8 שפּאַלטען
אין טעקסט—40 " " " " —60 " " " " 4 "
נאָכ'ן טעקסט—12 " " " " —18 " " " " 8 "
אויסער דער שטאָט 50 פּראָצ. טייערער, אויסלאַנד 100 פּראָצ. טייערער. מעלדונגען — 10 גר. אַ וואָרט

נצקרי... — 20 גר. אַ מ/מ (אין דער ווייט 8 שפּאַלטען) קלענע אַנאָנסען ביז 15 ווערטער 1 זל. יעדעס ווייטערע וואָרט — 10 גר.

אבאָנאַמענטס-פּרייז:

אין לאָדז — 4 זלאָטעס אַ חודש מיט אָפּטראָגען אַ היים. אויף דער פּראָווינץ — 5 זל. אַ חודש; אין אויסלאַנד 7 זל. אמעריקאַ—1 דאָל.

פעהלערן, וועלכע ענדערן נישט פּרינציפּיעל דעם אינהאַלט פון דער אַנאָנס בערעכטיגען נישט צום איבערדריקען די אַנאָנס אָדער צוריקצוצאָהלען פאַר דעם אַנאָנס

פאַר'ן אינהאַלט און טעקסט פון די אנאָנסען איז דער פערלאַג נישט פאַראַנטוואָרטליך. די אַדמינ. איז אָפען בייטאָג און ביינאַכט.

Za wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i D. Silberberg
Czcionkami i druk. rotac. „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman